

CENTER FOR
BOLIGSOCIAL
UDVIKLING

BEREDSKABET I GELLERUP

En effektiv strategi mod kriminalitet
i et udsat boligområde

Beredskabet i Gellerup – En effektiv strategi mod kriminalitet i et udsat boligområde

Klavs Odgaard Christensen, projektleder
Nikolaj Avlund
Majken Rhod Larsen

ISBN: 978-87-993751-7-2

© 2011 Center for Boligsocial Udvikling

Center for Boligsocial Udvikling
Sadelmagerporten 2a
2650 Hvidovre

Telefon: 50 89 45 00
info@cfbu.dk
www.cfbu.dk

Januar 2011

Udgivelsen kan frit hentes på www.cfbu.dk.

CFBU's udgivelser kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

Forsidefoto: Politikommissær Jens Espensen, Lokalpolitiet Aarhus Vest. Foto: Scanpix.

Center for Boligsocial Udvikling er en selvejende institution under Socialministeriet med et årligt budget på 10 mio kr. Centrets overordnede formål er at udvikle effektmålingsmetoder, der er tilpasset det boligsociale felt, at lave systematiske vidensindsamlinger på baggrund af erfaringer fra nationale og internationale boligsociale indsatser og at yde kvalificeret rådgivning og processtøtte til centrale aktører indenfor det boligsociale område.

Indhold

Indledning 1

Sådan har vi gjort 3

Konklusioner og anbefalinger 4

Konklusioner 5

Anbefalinger 7

Kriminalitetsforebyggende samarbejder i udsatte boligområder 7

Politiets rolle i det udsatte boligområde 7

Kommunikation 8

Inddragelse af civilsamfundet, synlighed og social kontrol 8

Effekter af det kriminalpræventive samarbejde 9

Anmeldelsesstatistik i Gellerup/Toveshøj og Bispehaven 12

Skyldes faldet i Gellerup/Toveshøj den lokale kriminalpræventive indsats? 14

Undersøgelsens antagelser 15

Socioøkonomisk udvikling 16

Forhold i selve boligområdet 16

De to boligområders fysiske rammer 18

Hvordan kan fysiske rammer påvirke kriminalitetsudviklingen? 20

Gellerup/Toveshøj og Bispehavens fysiske rammer 20

Sammenligning og konklusion 23

Socioøkonomiske forskelle mellem områderne 25

Hvordan kan socioøkonomiske forskelle påvirke kriminalitetsudviklingen? 26

Den generelle socioøkonomi i områderne 26

Børn og unge i den kriminelle risikozone 28

Flytter kriminaliteten andre steder hen? 30

Opsamling og konklusion 32

Samarbejde og organisering 33

- Howdan kan et kriminal-præventivt samarbejde og organiseringen af dette påvirke kriminalitetsudviklingen? 34
- Det lokale kriminalpræventive samarbejde i Gellerup/Toveshøj 35
- Gellerupmodellen 35
- Beredskabet i Gellerup/Toveshøj 35
- Røde, gule og grønne unge 36
- Samvirket 36
- Lokalråd Aarhus Vest 37
- § 115 møder 38
- Det kriminalitetsforebyggende samarbejde i Bispehaven 38
- Opsamling og konklusion 39

Civilsamfundets rolle og betydning 41

- Howdan kan civilsamfundet påvirke kriminalitetsudviklingen? 42
- Udvalgte boligsociale aktiviteter i Gellerup/Toveshøj 42
- Udvalgte boligsociale aktiviteter i Bispehaven 43
- Betydningen af fritids- og idrætsaktiviteter 43
- Involvering af civilsamfundet 44
- Projekt folkeinformation på Gellerup Bibliotek 45
- Opsamling 46

Principper og metoder i politiets arbejde 47

- Howdan kan principper og metoder i politiets arbejde påvirke kriminalitetsudviklingen? 48
- Problemorienteret politiarbejde (POA) 48
- Synlighed og genkendelighed 49
- Tillid og dialog 50
- Opsamling 50

Interviewpersoner og litteraturliste 52

- Interviewpersoner 53
- Litteraturliste 55

Bilag 57

- Bilag 1: 58
- Generelt om kriminalitets-udviklingen i udsatte boligområder 58
- Bilag 2: 60
- Anmeldelsesstatistik på landsplan 60
- Bilag 3: Anmeldelsesstatistik for Gellerup/Toveshøj og Bispehaven 63
- Bilag 4: Socioøkonomisk statistik over Gellerup/Toveshøj og Bispehaven 65

Indledning

En del udsatte boligområder har problemer med høje kriminalitetsrater, men flere steder er det lykkedes at knække kurven. CFBU undersøger et af disse områder - Gellerup/Toveshøj i Aarhus.

En række socialt udsatte boligområder i Danmark er plaget af høje rater for af borgervendt kriminalitet, som bl.a. indbefatter vold, hærværk, indbrud og tyverier¹. Det medfører usikkerhed og utryghed blandt beboerne, og giver samtidig områderne et dårligt omdømme, der afholder ressourcestærke borgere fra at flytte til.

Der er imidlertid meget stor forskel på kriminalitetsraterne i socialt udsatte boligområder, og særligt interessant er det, at det de senere år i en række områder er lykkedes at skabe markante fald i kriminalitetsraterne. Når de udsatte boligområder ellers kan siges at have nogenlunde ens forudsætninger hvad angår arbejdsløshed, uddannelsesniveau, andel af borgere med anden etnisk baggrund etc., så tyder dette på, at man ved at anvende de rette lokale strategier kan komme langt med at mindske kriminaliteten.

I denne undersøgelse fokuserer vi på, hvilke lokale strategier, samarbejder og indsatser, der virker, når kriminaliteten i et udsat boligområde skal mindskes og hvordan? Målet er at undersøge, om det kan sandsynliggøres, at et kriminalpræventivt samarbejde har en positiv effekt på faldet af borgervendt kriminalitet i et boligområde.

I boligområdet Gellerup/Toveshøj i Aarhus Kommune er kriminaliteten siden 2007 faldet med 29 %, og der har gennem flere år været etableret et stærkt kriminalpræventivt samarbejde mellem det lokale politi, kommunen og de boligsociale aktører.

Det stærke kriminalpræventive samarbejde i Gellerup/Toveshøj kommer især til udtryk i de to samarbejdsfora Beredskabet og Samvirket. Hvor Beredskabet er det hurtigt handlende og besluttende samarbejdsorgan for indsatser i området, fungerer Samvirket som et vigtigt kom-

munikativt netværk, hvor eksempelvis kommende politiindsatser i området kommunikeres effektivt og enslydende ud til beboerne.

I denne undersøgelse har vi valgt at have fokus på, hvilke lokale strategier der virker i det kriminalpræventive samarbejde i Gellerup/Toveshøj. Det afdækkes her præcist, hvad der karakteriserer det lokale kriminalpræventive samarbejde og hvilke nøgleaktører, der indgår i samarbejdet. Ligeledes vurderes det, om den valgte strategi for den kriminalpræventive indsats i Gellerup/Toveshøj virker, når kriminaliteten i et udsat boligområde skal mindskes og fastholdes over en længere periode.

På baggrund af dette er målet at komme frem til nogle brugbare fremgangsmåder, som aktører i andre udsatte boligområder kan bygge på og lade sig inspirere af, hvis kriminaliteten skal mindskes.

Undersøgelsen er baseret dels på statistiske data og dels på kvalitative interviews med nøgleaktører i de lokale kriminalpræventive samarbejder. En stor tak skal derfor rettes til Socialministeriet og Rigspolitiet for den udleverede statistik over anmeldelser af borgervendt kriminalitet i udsatte boligområder, til HotSpotcenteret under socialforvaltningen i Aarhus Kommune for udleveringen af et omfattende statistisk materiale om boligområdernes socioøkonomiske forhold fra "BoSocData – Aarhus Kommunes og Boligforeningers Boligsociale Monitoreringssystem", og sidst men ikke mindst til alle de lokale aktører i det kriminalpræventive samarbejde, der beredvilligt har stillet op til interviews.

---

¹ Se bilag 1 et for en generel gennemgang af kriminalitetsudviklingen i de udsatte boligområder

Sådan har vi gjort

Sammenligning mellem to områder

For at belyse det kriminalpræventive samarbejde i Gellerup/Toveshøj har vi valgt at inddrage det nærliggende udsatte boligområde Bispehaven, der i samme periode har haft en stigende kriminalitetsrate.

Denne fremgangsmåde giver dels mulighed for at sandsynliggøre, hvad der virker, når kriminaliteten skal mindskes, og dels giver den bedre mulighed for at trække pointerne omkring bl.a. samarbejde, organisering og inddragelse af civilsamfundet skarpere op, end hvis boligområdet Gellerup/Toveshøj blev anskuet for sig.

Vi har derfor undersøgt de kriminalpræventive samarbejder i henholdsvis Gellerup/Toveshøj og Bispehaven ved en kvalitativ interviewundersøgelse med de relevante aktører i de to områder, en statistisk gennemgang af områdernes socioøkonomiske forhold og en statistisk vurdering af udviklingen i kriminalitetsraterne i de to områder.

Kvalitative interviews med nøgleaktørerne i de to områder

Den kriminalpræventive strategi i Gellerup/Toveshøj er ikke karakteriseret ved én bestemt konkret indsats overfor potentielt eller faktisk kriminelle. Derimod er der tale om et udbygget samarbejde mellem bl.a. det lokale politi, Aarhus kommune, den lokale boligorganisation, ungdomsklubber og civilsamfundet i boligområdet. Vi har for at belyse dette samarbejde gennemført en kvalitativ interviewundersøgelse

med de relevante nøgleaktører i området, og tilsvarende interviewet disse i Bispehaven. I alt tyve nøgleaktører er blevet interviewet (se interviewliste), og interviewene danner grundlag undersøgelsens analyser af bl.a. det kriminalpræventive samarbejde, organisering, civilsamfundsinddragelse og metoder i politiarbejdet.

Gennemgang af de to områders socioøkonomiske forhold

Når udviklingen i kriminaliteten er så forskellig i de to områder kunne man have en antagelse om, at dette skyldes, at områdernes socioøkonomiske udvikling og udgangspunkter er forskellige. For at undersøge denne alternative forklaring på udviklingen i kriminalitetsraterne i de to områder gennemgås områdernes socioøkonomiske udvikling. Gennemgangen bygger på Aarhus Kommunes og boligforeningers statistiske monitorering af udsatte boligområder, BoSocData, og områderne analyseres bl.a. ud fra ungdomsarbejdsløshed, sociale underretninger, fattige børnefamilier og fraflytninger.

Vurdering af effekten af det kriminalpræventive samarbejde i de to områder

Undersøgelsen indledes med en statistisk vurdering af effekten af de kriminalpræventive strategier i de to boligområder. Der tages her udgangspunkt i Rigspolitiets statistik over anmeldelser af borgervendt kriminalitet i de to boligområder (se metodiske overvejelser i selve kapitlet), og de kriminalpræventive strategier i de to områder vurderes ud fra denne statistik i de derpå følgende kapitler.

Konklusioner og anbefalinger

Det kan sandsynliggøres, at det stærke samarbejde i Gellerup/Toveshøj er årsag til faldet i kriminaliteten i området. Men hvad er det, der virker, og hvordan kan erfaringerne overføres til andre områder?

I dette kapitel sammenfattes undersøgelsens vigtigste konklusioner i forhold til Gellerup/Toveshøj og Bispehaven. I det efterfølgende kapitel oplistes en række anbefalinger til andre socialt udsatte boligområder i forhold til en fremadrettet styrkelse af kriminalpræventive samarbejder.

Konklusioner

Kriminalitetsraten er faldet markant i Gellerup/Toveshøj fra 2007 til 2009.

Anmeldelsesraten for borgervendt kriminalitet i Gellerup/Toveshøj er i perioden 2007-2009 faldet med 29 %. Samtidig er antallet af kriminalitetssigtede unge og antallet af sigtelser pr. sigtet ung reduceret markant.

Det kan sandsynliggøres, at faldet i kriminalitetsraten er en effekt af det lokale kriminalpræventive samarbejde.

Det kan sandsynliggøres, at faldet i antal anmeldelser, antal sigtede unge og antal sigtelser pr. sigtet ung skyldes videreførelsen af et flerårigt kriminalpræventivt samarbejde i Gellerup/Toveshøj og prioriteringen af nærpoltiindsatsen i boligområdet i forlængelse af politireformen i 2007. Dette bygger på en statistisk gennemgang af en række socioøkonomiske indikatorer for de to boligområder, der indikerer, at faldet ikke skyldes den socioøkonomiske udvikling eller færre unge i den kriminelle risikozone.

Et hurtigt handlende og forebyggende beredskab i Gellerup/Toveshøj

Det kan konstateres, at der i Gellerup/Toveshøj eksisterer et handlekraftigt beredskab, som har stor betydning i forhold til den kriminalpræventive indsats i boligområdet. Beredskabet har to centrale funktioner: (1) Et tæt og velfungerende samarbejde centreret omkring en lille styregruppe, der kan beslutte, hvilken form for handling der skal igangsættes, og (2) muligheden for efterfølgende at indkalde op til 50 nøgleaktører fra boligområdet til

at føre handlingen ud i livet inden for 24 timer.

Samvirket, Lokalråd Aarhus Vest og § 115 møderne supplerer og understøtter Beredskabets kriminalpræventive arbejde.

Beredskabets kriminalpræventive arbejde suppleres i Gellerup/Toveshøj med Samvirket, der som et kommunikativt netværk når ud til området med bl.a. vigtig politimæssig information. Det kan ligeledes konstateres, at Lokalråd Aarhus Vest og § 115 møderne af interviewpersonerne fremhæves som vigtige kriminalpræventive samarbejdsfora for både Bispehaven og Gellerup/Toveshøj i forhold til viderefremmidling af nyttige erfaringer om det kriminalpræventive samarbejde og i forhold til en videns- og informationsudveksling af kriminelle unge, som foregår på § 115 møderne.

Vigtigheden af en fælles løsning på de mest kriminelle unge.

Det kan konstateres, at der i ledelsessamarbejdet i Bispehaven er en vis uoverensstemmelse i forhold til at opnå fuld enighed om en fælles strategi, der specifikt er målrettet de få mest kriminelle unge i Bispehaven. Det er sandsynligt, at et velfungerende samarbejde omkring de meget få kriminelle unge vil kunne resultere i en lavere kriminalitetsrate.

Et opsøgende og dialog søgende politi, der møder de unge i øjenhøjde.

Det kan konstateres, at den politimæssige metode og tilgang til de unge i Gellerup/Toveshøj af alle interviewede vurderes som meget positiv. Principperne i det opsøgende nærpolti hviler på en respektfuld tilgang til de unge, når det kommer til at etablere en tillid til de unge i øjenhøjde. Samtidig er der handling og konsekvens fra nærpoltiets side i forhold til at bekæmpe kriminaliteten. Vi kan konstatere, at den politimæssige synlighed og tilgang betyder, at de unge kan sætte ansigt og navn på nærpolibetjentene og er bekendt med, hvilken funktion og rolle politiet har i området. Politiets indsats og samarbejde

med nøgleaktører i Bispehaven vurderes ligeledes meget positivt. Flere interviewpersoner peger imidlertid på, at der aktuelt endnu ikke er opbygget et lignende tillidsfuldt kendskab mellem politi og de unge i Bispehaven, men at der arbejdes fokuseret på dette.

Nærpolitiets samarbejde med boligområdernes nøgleaktører er velfungerende og tillidsfuldt.

Det kan konkluderes, at samarbejdet mellem lokalpolitiet Aarhus Vest med fysisk placering i City Vest i Gellerup, og områdets nøgleaktører i de forskellige typer af samarbejder i boligområdet er et flerårigt velfungerende samarbejde. Nærpolitiets prioritering af at formidle information ud i boligområdet spiller en væsentlig rolle for de nøgleaktører, der dagligt er i tæt kontakt med børn og unge i området som eksempelvis gadeplansmedarbejdere eller klub- og skoleleder.

Civilsamfundet spiller en hovedrolle i det kriminalpræventive arbejde.

Der eksisterer især i Gellerup/Toveshøj en udbredt uformel social kontrol, hvor beboerne tager vare på hinanden og fælles faciliteter ved at holde øje med at der ikke begås ulovligheder, ligesom der i klubber og foreninger praktiseres en "noget for noget-holdning", der involverer og giver beboerne medansvar. Et eksempel på "noget for noget-holdningen" er, når man som beboer får overdraget nøgler til faciliteter i boligområdet fra klub- og ungdomsskoleleder og dermed får ansvar for afholdelsen af et socialt arrangement. Dette udtryk for tillid betyder samtidig, at beboeren forventes at tage aktiv del i og medansvar for, at der ikke sker hærværk og ballade i forbindelse med leje af fælleslokaler.

Gellerup/Toveshøj har fordel i have et spredt foreningsliv og mange aktiviteter.

Gellerup/Toveshøjs fysiske rammer med store vildtvoksende grønne områder giver relativt bedre rammer for kriminalitet end i Bispehaven. Men Gellerup/Toveshøj har en fordel i et meget spredt foreningsliv og beboeraktiviteter, der finder sted i boligblokkenes kældre på tidspunkter, hvor de offentlige arealer ellers ligger øde hen. Det giver liv og uformel social kontrol i en større del af boligområdet og kan antages at bidrage til at mindske kriminaliteten.

Betydningen af idræts- og foreningsaktiviteter.

Det er lykkedes at få skabt et godt grundlag for at forskellige foreninger, der afspejler områdets etniske mangfoldighed, kan udfolde sig i Gellerup/Toveshøj. Fodboldklubben ACFC ligger med dets centrale placering tæt på legepladser og åbne arealer og er et vigtigt samlingssted for sociale aktiviteter og sportsarrangementer for især områdets mange børn og unge. I Bispehaven peges der fra flere sider på manglende idræts- og foreningsaktiviteter for områdets mange børn og unge.

Kun en lille del af kriminaliteten er flyttet til andre områder.

Ved at analysere udviklingen i andelen af unge sigtede og antal sigtelser pr. sigtet ung, kan det sandsynliggøres, at kun en lille del af kriminaliteten i Gellerup/Toveshøj er flyttet til andre bydele.

Anbefalinger

Resultaterne af vores undersøgelse leder til nedenstående anbefalinger, der primært er målrettet kommuner, boligorganisationer, ledende boligsociale medarbejdere og politimyndigheder i forhold til at iværksætte kriminalitetsforebyggende strategier i udsatte boligområder. Anbefalingerne falder inden for 4 hovedtemaer, der primært relaterer sig til implementering og fastholdelse af en helhedsorienteret kriminalitetsforebyggende strategi i boligområdet. Anbefalingerne bygger primært på de positive erfaringer fra Gellerup/Toveshøj.

Kriminalitetsforebyggende samarbejder i udsatte boligområder

Få skabt et handlekraftigt beredskab i forhold til den kriminalitetsforebyggende indsats i det udsatte boligområde.

Det anbefales at få etableret et handlekraftigt beredskab med afgørende beslutningskompetence efter samme model og principper, som Beredskabet i Gellerup/Toveshøj bygger på. Resultaterne fra Gellerup/Toveshøj er positive i forhold til at kunne agere proaktivt og gribe effektivt ind, hvis der er opstået uro eller problemer i boligområdet som eksempelvis afbrænding af containere eller pludseligt opstået ballade. De bærende principper er handlekraft, involvering af civilsamfundet, enighed om strategi og en tillidsfuld og åben dialog.

Få etableret borgerinddragende samarbejdsfora lokalt i boligområdet.

Det anbefales at etablere inkluderende og dialogbaserede samarbejdsfora med tæt tilknytning og forankring til boligområdet bestående af boligorganisationer, et bredt udsnit af frivillige foreninger, sportsklubber, fritids- og ungdomsklubber, daginstitutioner og skoler fra området. Det anbefales, at sådanne samarbejdsfora organiseres omkring månedlige eller kvartalsvise møder, hvor også kommunale embeds-

mænd, SSP og det lokale politi deltager efter samme model som det velfungerende borgerinddragende Samvirke-samarbejde i Gellerup/Toveshøj.

Byg videre på de samarbejder der allerede eksisterer i boligområdet.

Det anbefales at bygge videre på de samarbejder mellem kommune, lokale boligsociale aktører og politi, der allerede måtte være til stede i områderne. Erfaringerne fra Gellerup/Toveshøj viser, at samarbejdet og organiseringen omkring det kriminalpræventive arbejde tager tid, og at frugterne af et sådant velfungerende samarbejde for alvor høstes efter at have virket i en årrække.

Politiets rolle i det udsatte boligområde

Få indført politimæssig information om indsatser i boligområdet på møder i forskellige samarbejdsfora.

Det anbefales på baggrund af de positive resultater fra Samvirket at gøre det til et obligatorisk punkt på møder med nøgleaktører og institutioner i området, at politiet får formidlet information om f.eks. kommende politimæssige indsatser til boligområdets aktører.

Lav opsøgende politiarbejde baseret på tillid og en åben dialogsgående tilgang til boligområdets unge.

Det anbefales at prioritere et opsøgende, synligt og dialogsgående politiarbejde i boligområdet, hvor politiet møder de unge i øjenhøjde. Resultaterne med denne politimæssige metode i Gellerup/Toveshøj er positive i forhold til at få skabt en tillid og rum for dialog mellem politiet og de unge i området.

Kommunikation

Få formuleret en klar og enslydende kommunikationsstrategi for boligområdet i det kriminalpræventive samarbejde.

Det anbefales, at viden, omtale og information omkring boligområdet formidles ud på en ensartet måde i forhold til beboere, foreninger og institutioner i lokalrådet samt til pressen. Resultaterne med en konsekvent fælles kommunikationsstrategi i Gellerup/Toveshøj er gode, idet der eksisterer en udpræget grad af bevidsthed om at kommunikere præcist og korrekt for at undgå at forkerte oplysninger eller falske rygter cirkulerer rundt i boligområdet.

Hav fokus på at gøre målsætninger fra strategier for indsatsen i boligområdet til handling.

I dialogen med områdets børn og unge, er det vigtigt at vise handlekraft bag de strategier og målsætninger, der er formuleret i samarbejdet. Hvis der som i Gellerup/Toveshøj f.eks. er kommunikeret en fælles målsætning ud om, at boligområdets børn under 10 år skal være hjemme i seng inden kl. 21.00 er det vigtigt at handle på en rolig og konsekvent måde, hvis politi, gadeplansmedarbejder eller anden nøgleaktør i boligområdet møder en gruppe børn, der hænger ud i området efter kl.21.00.

Inddragelse af civilsamfundet, synlighed og social kontrol

Få inddraget og aktiveret civilsamfundet i boligområdet.

Få skabt rammer og forudsætninger for at frivillige foreninger, sportsklubber og andre frivilligt forankrede netværk kan udfolde deres aktiviteter i området. Gør fodboldklubber eller andre sportsklubber til samlingspunkter for idrætsmæssige og sociale aktiviteter og arrangementer for boligområdets børn, unge og deres familier i lighed med fodboldklubben ACFC i Gellerup.

Udvis tillid og giv beboerne et medansvar.

Det anbefales i lighed med den fremherskende "noget for noget-holdning" i Gellerup/Toveshøj at give ansvar, opgaver og forpligtelser ud til beboerne i området, så de forpligtes til at tage et medansvar for boligområdet og engagere sig i aktiviteter.

Skab trygge fysiske rammer og øget social kontrol.

Det anbefales at tænke kriminalitetsforebyggende indsatser og fysiske renoveringer sammen. En løsning kan være mere åbne, sammenhængende og veloplyste arealer med legepladser, fodboldbaner, klubhus og foreninger, men der kan også fokuseres på anderledes udnyttelse af allerede eksisterende faciliteter. Målet er her at skabe øget social aktivitet på en større del af de offentlige arealer og på tidspunkter, hvor arealerne ellers ligger øde hen.

Effekter af det kriminalpræventive samarbejde

Hvordan kan man måle om et
kriminalpræventivt samarbejde er
succesfuldt og hvordan har kriminaliteten
udviklet sig i de udvalgte områder?

Hvilken type kriminalitet?

Hvis man vil undersøge sammenhængen mellem kriminalitet og lokale kriminalpræventive strategier, må man først gøre sig klart, hvilken type kriminalitet man vil fokusere på. I denne undersøgelse betragtes kriminaliteten først og fremmest som et problem i et boligområde pga. dens tre sideeffekter: Den øger risikoen for beboerne ved at bevæge sig rundt i områderne, den bidrager til utryghed blandt beboerne og den giver områderne et dårligt omdømme.

Her bliver det mindre relevant at se på al kriminalitet i boligområderne, fordi en del kriminalitet nok foregår i et bestemt boligområde, men samtidig er relativt usynlig for beboerne og derfor ikke har særlig indvirkning på dagliglivet i boligområderne eller områdernes omdømme. Socialt bidrager et smårapseri i et supermarked eller et klip i kørekortet anmeldt på synderens adresse kan være alvorlige for den enkelte borger, men det er forseelser, der ikke normalt påvirker dagliglivet for beboerne i området.

Det er derfor mere relevant at se på anmeldelser af det, der af Rigspolitiet betegnes som borgervendt kriminalitet. Dette betegner hærværk, indbrud i beboelse mv., personfarlig kriminalitet (primært vold), røveri, sædelighedsforbrydelser, tyveri fra borger og tyveri fra personbil mv.. Denne kategori af kriminalitet kan potentielt have stor indvirkning på livet i et boligområde, fordi sådanne lovovertrædelser kan være rettet mod tilfældige beboere eller fælles inventar i områderne. Det er hændelser, der tales om eller hvis resultat kan ses med det blotte øje – hændelser, der skaber usikkerhed, utryghed og et dårligt omdømme.

Anmeldelser, sigtede eller dømte?

Kriminalitetsstatistik kan udover typen af lovovertrædelser deles op i henholdsvis anmeldelser, sigtede og dømte. Til at se på effekten af de kriminalpræventive tiltag i

Gellerup/Toveshøj og Bispehaven har vi valgt at benytte statistikken for anmeldelser af kriminelle forhold. Dette skyldes, at anmeldelsesstatistikken af de tre ovennævnte er den bedste indikator for kriminaliteten i *selve boligområdet*. Antal dømte og sigtede i et boligområde kan således ikke på samme måde kædes sammen med dagliglivet i boligområdet, fordi en del af de dømte og sigtede i et boligområde vil være dømt for nogle hændelser, der har fundet sted uden for boligområdet. Derfor er det sværere at sandsynliggøre om en afgrænset kriminalpræventiv indsats virker ved at se på antal dømte og sigtede i det givne område.

Antal dømte eller sigtede kan derimod være en god indikator for et områdes sociale udsathed, og disse to indikatorer har også den store fordel, at de mere præcist siger noget om den faktiske kriminalitet. Anmeldelsesstatistik er heroverfor netop kun baseret på anmeldelser, der beror på anmelderens skøn af den kriminelle handling, og det kan være en fejlkilde i forhold til at beskrive den faktiske kriminalitet i boligområdet. På trods af dette forbehold er anmeldelsesstatistik stadig den bedste indikator af de tre til at vurdere effekten af en afgrænset kriminalpræventiv strategi, hvilket vi vil gøre i det følgende.

Hvad med mørketallet?

Mørketallet dækker over oplevet kriminalitet, der som følge af frygt for gerningsmanden, mistillid til politi/myndigheder, ligegyldighed eller andet ikke bliver anmeldt til politiet. Mørketallet varierer sandsynligvis meget efter område, hvor f.eks. mange beboere med svag tilknytning til det resterende samfund kan resultere i større generel mistillid til myndighederne og dermed et større mørketal.

I den store københavnske tryghedsmåling fra 2009 anslås mørketallet for hele Københavns Kommune at ligge på 71 % for borgervendt kriminalitet. Af de adspurgte i undersøgelsen, der er blevet udsat for en forbrydelse, angiver 71 % således, at de

ikke har anmeldt forbrydelsen til politiet². Anmeldelsesstatistikken skulle således angiveligt kun opfange 29 % af den faktisk forekommende kriminalitet, men igen er det vigtigt at holde sig for øje, at der her er tale om de interviewedes skøn, der ikke er blevet drøftet med politimyndighederne ved en anmeldelse. På trods af dette er tallet påfaldende højt, og det peger altså på, at en relativt stor del af et områdes forbrydelser ikke bliver opfanget i anmeldelsesstatistikken.

Mørketal i specifikke boligområder

Vil man som i denne undersøgelse sammenligne enkelte udsatte boligområders anmeldelsesstatistik med hinanden for at sige noget om effekten af lokale kriminalpræventive strategier, er det dog ikke kun mørketallet som misrepræsentation af virkeligheden, der er problemet.

Sagen er, at man må antage, at et intensiveret lokalt politiarbejde, som det der finder sted i Gellerup/Toveshøj, øger beboernes tillid til politiet. Det vil alt andet lige føre til flere anmeldelser og et fald i mørketallet. Således kan det problemorienterede politiarbejde på paradoksal vis i en periode føre til en højere anmeldelsesrate, hvilket svækker troværdigheden af anmeldelsesstatistikken som succesindikator på den korte bane.

På den anden side kan man argumentere for, at en intensiveret lokal politiindsats, der samtidig med at have øget beboernes tillid til politiet kan fremvise fald i anmeldelsesstatistikken, indikerer en ekstra succesfuld lokal kriminalpræventiv strategi. Statistikken skal derfor vurderes i et samspil med en undersøgelse af myndighedernes tiltag for at kunne sige noget substantielt om den lokale udvikling i kriminaliteten. Dette har vi gjort i den kvalitative undersøgelse i de udvalgte områder, og

---

² Et gennemsnit af mørketallene for kategorierne vold, trusler, indbrud, tyveri, hærværk og chikane. Kilde: Tryghedsindeks for København 2009 s. 10, Københavns Kommune 2009.

undersøgelsen bekræfter, at især de unge i Gellerup/Toveshøj har fået større tillid til myndighederne som følge af de lokale kriminalpræventive tiltag.

Enkeltindivider kan have stor indvirkning

Et andet forbehold, der skal tages, når man anvender anmeldelsesstatistik fra et boligområde, er det forhold, at kriminaliteten overvejende udøves af nogle få og små grupper af individer. Enkelte individer kan stå for mange af de anmeldelser, der optræder i en statistik, og her kan f.eks. en "uheldig årgang" med blot nogle få flere ballademagere end normalt få uforholdsmæssig stor indflydelse på statistikken over årets anmeldelser. Ligeledes er det et velkendt fænomen, at enkelte problemfamilier, der flytter til et andet boligområde, ved deres fravær forårsager et fald i områdets anmeldelsesstatistik. Man kan sige, at et områdes "kriminelle energi" varierer fra år til år og er stærkt individafhængig. Et veludbygget kriminalpræventivt samarbejde reagerer i sagens natur på disse individer, men tilgangen til gruppen af unge i den kriminelle risikozone er svær at påvirke på kort sigt.

Udefrakommende kriminelle som særlig udfordring

Et andet forhold, man skal holde sig for øje ved anmeldelsesstatistikken, er at den ikke siger noget om gerningsmandens bopæl. En vis andel af kriminaliteten i et boligområde vil altid være forårsaget af udefrakommende, og jo større denne andel er, desto sværere bliver det for et afgrænset kriminalpræventivt samarbejde at forebygge kriminaliteten. Kendskabet til den enkelte kriminelle bliver mindre, afstanden til de ansvarlige socialmyndigheder større og mulighederne for mere uformelle løsninger med inddragelse af den kriminelles familie, fritidsklub, foreninger el. lign. forringes.

I Bispehaven fremhæves det af de lokale aktører, at området fungerer som mødested for udefrakommende unge, der

dels forestår en omfattende hashhandel og dels slås om dette lukrative ulovlige marked. Selvom hashhandel ikke indgår i statistikken over borgervendt kriminalitet, så afstedkommer den sandsynligvis en del hændelser, der gør. Også i Gellerup/Toveshøj udføres en del af kriminaliteten af udefrakommende, men muligvis er andelen større i Bispehaven, og det gør det sværere at reagere præventivt for de lokale aktører.

Bazar Vest som lokal fejlkilde

Ofte vil der i større statistiske opgørelser over anmeldelser i boligområder snige sig nogle lokal-specifikke fejlkilder ind. Vi havde således inden undersøgelsen hørt fra flere lokale, at der omkring de etniske torvehaller Bazar Vest, der er beliggende i Toveshøj, foregik en del småkriminelle aktiviteter. Bazar Vest er ret beset ikke en del af boligområdet Toveshøj, men opgøres statistisk som del af det, og kunne derfor potentielt give et skævt billede af kriminaliteten i boligområdet Gellerup-Toveshøj. Det viste sig imidlertid, da vi forhørte os hos nærpolitiet i Gellerup, at det primære problem omkring torvehallerne var ulovlig handel med rusmidlet khat, og at der ikke ved Bazar Vest var nogen særlig forekomst af borgervendt kriminalitet (Kathandel rubriceres under handel med narkotika – en anmeldelseskategori, der ikke ligger under borgervendt kriminalitet). Bazar Vest udgør således ikke en fejlkilde i forhold til anmeldelsesstatistikken.

Anmeldelsesstatistik i Gellerup/Toveshøj og Bispehaven

Anmeldelsesstatistik er på trods af ovenstående forbehold stadig den bedste statistiske indikator for et kriminalpræventivt samarbejdes succes, og vi har derfor indhentet en statistik fra Rigspolitiet over anmeldelser af borgervendt kriminalitet i årrækken 2001-2009 for Gellerup/Toveshøj og Bispehaven (se bilag 3).

Denne udvikling vil blive gennemgået i det følgende.

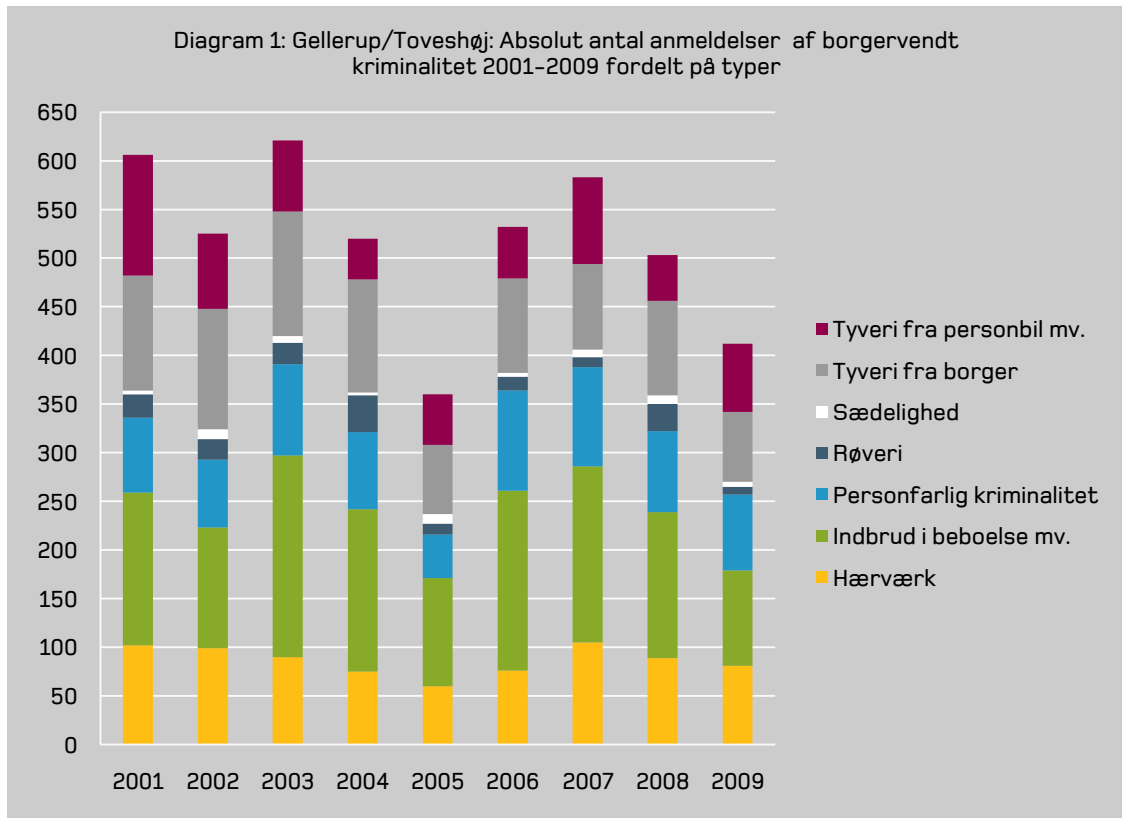
Fald i antal anmeldelser i Gellerup/Toveshøj

Diagram 1 viser udviklingen i anmeldelser af borgervendt kriminalitet i perioden 2001-2009 i Gellerup/Toveshøj. Det kriminalpræventive samarbejde i Gellerup/Toveshøj er løbende blevet udbygget siden slutningen af 1990'erne (se kapitel 8 om samarbejde og organisering). Når man skal indkredse effekten af det nuværende kriminalpræventive arbejde er det imidlertid perioden efter 2007, hvor det lokale kriminalpræventive samarbejde markant intensiveres, man må se nærmere på.

Her kan vi umiddelbart konstatere et fald fra 2007 til 2009 på 29 %, hvilket er markant, når der samtidig tages højde for, at mørketallet efter al sandsynlighed i samme periode er faldet i Gellerup/Toveshøj. I den kvalitative undersøgelse fremhæver flere af de adspurgte, at tilliden til politiet i Gellerup/Toveshøj er vokset i boligområdet, især blandt de unge i den kriminelle risikozone. Man kan derfor antage, at en større andel af de faktiske forbrydelser i Gellerup/Toveshøj anmeldes efter 2007. Uden dette forhold ville faldet i antal anmeldelser efter 2007 alt andet lige være større end 29 %, og det understreger, at der er tale om et markant fald fra 2007 til 2009.

Faldet er samtidigt nogenlunde jævnt fordelt mellem de forskellige typer anmeldelser af borgervendt kriminalitet, og ikke udslag af en bestemt afgrænset indsatsform fra politiets side. Det tyder på et mere substatielt fald, der på kort sigt øger sikkerheden for beboerne og på længere sigt kan antages at øge tryghedsfølelsen i boligområdet.

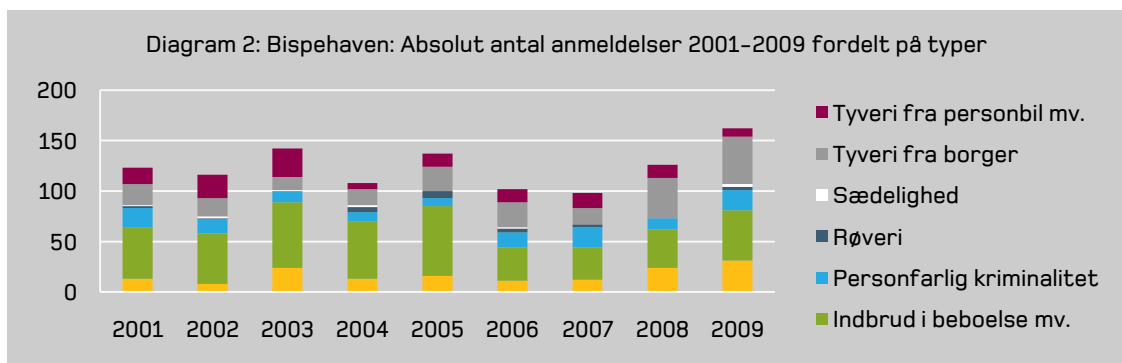

Stigning i antal anmeldelser i Bispehaven

Ser vi på udviklingen i Bispehaven fra 2007-2009 i diagram 2, er der her sket en samlet stigning på 60 % i antal anmeldelser. Bispehaven har i 2009 66 anmeldelser af borgervendt kriminalitet pr. 1000 beboere overfor Gellerup/Toveshøjs 57 anmeldelser pr. 1000 beboere. Set over hele den opgjorte periode fra 2001 til 2009 er stigningen dog langt fra så voldsom, og selvom antal anmeldelser i året 2009 er det højeste i perioden, er der ikke tale om nogen entydig stigning fra 2001-2009.

Samtidig skal man holde sig for øje, at det absolutte antal anmeldelser i Bispehaven i de opgjorte år er relativt småt, og at få kriminelle hændelser meget let kan påvirke statistikken voldsomt. I Bispehaven er det især anmeldelser af tyveri fra borger, indbrud i beboelse mv. og hærværk, der er steget i perioden fra 2007 til 2009, hvilket umiddelbart understøtter de lokale nøgleaktørers billede af, at det er nogle få unge kriminelle, der står for størstedelen af hændelserne. Om disse unge er udefrakommende, som de lokale aktører hævder, kan ikke nærmere fastslås via statistikken.

Det er herudover vigtigt at fremhæve, at en del af stigningen i Bispehaven kan bero på den særlige indsats, som de lokale nøgleaktører her har gjort for at få beboerne til i højere grad at politianmelde det, hvis de oplever en kriminel handling. Ligesom i Gellerup/Toveshøj kan mørketallet derfor antages at være faldet i Bispehaven, blot er det her endnu ikke lykkedes at knække den stigende kurve for anmeldelserne.

Man kan efter disse betragtninger ikke kontrafaktisk udlede, hvordan udviklingen havde været i Bispehaven med et stærkere samarbejde, blot konstatere, at udviklingen siden 2007 er gået den forkerte vej i forhold til kriminaliteten i området.

Skyldes faldet i Gellerup/Toveshøj den lokale kriminalpræventive indsats?

Et fald på 29 % fra 2007 til 2009 i Gellerup/Toveshøj er umiddelbart meget bemærkelsesværdigt. Her er det blot et problem, at perioden 2007-2009 er for kort til, at man med sikkerhed kan betegne faldet som statistisk signifikant. Sagt med andre ord kan man ikke udelukke, at der er tale om en tilfældig variation i anmeldelsesstatistikken, som altså kan skyldes andre forhold end det lokalpræventive samarbejde.

Dette forhold kan også illustreres ved at betragte året 2005, hvor den samlede anmeldelsesrate ligger under niveauet i 2009. Vi har haft kontakt til en række af de lokale nøgleaktører, der også arbejdede i området i 2005, og ingen kunne umiddelbart forklare det lave kriminalitetsniveau i dette år. Hos lokalpolitiet i Gellerup/Toveshøj kunne man heller ikke se nogle oplagte forklaringer og mente, at der måske kunne være tale om den i politikredse velkendte forklaring om "en heldig årgang", hvor gruppen af unge i den kriminelle risikozone et år er mindre

end andre år og anmeldelsesfrekvensen lige pludselig falder drastisk.

Vi kan altså på den ene side konkludere, at der ikke er tale om en bestemt type indsats eller samarbejde, der i 2005 var mere effektiv end det lokalpræventive samarbejde i perioden 2007-2009. På den anden side kan vi heller ikke udelukke, at faldet fra 2007 til 2009 også skyldes en heldig årgang.

Ved kun at betragte anmeldelsesstatistikken kan vi således endnu ikke med sikkerhed sige, om det lokalpræventive samarbejde har effekt på kriminaliteten i Gellerup/Toveshøj. Kan vi imidlertid udelukke den alternative forklaring om "en heldig årgang", kan det sandsynliggøres, at det lokale kriminalpræventive samarbejde har opnået en markant effekt ift. at reducere antallet af anmeldelser i området.

Vi vil derfor i kapitel 5 specifikt undersøge, hvad statistikken siger om gruppen af unge i den kriminelle risikozone i perioden 2007-2009 i Gellerup/Toveshøj, og om det kan sandsynliggøres, at der her har været tale om en heldig årgang eller ej.

Undersøgelsens antagelser

Udviklingen i kriminalitetsraterne i Gellerup/Toveshøj og Bispehaven kan skyldes flere faktorer. Hvilke antagelser kan man opstille og undersøge, når kriminalitetsudviklingen i udsat boligområde skal forklares?

Undersøgelsen er bygget op omkring nogle overordnede antagelser om temaerne socioøkonomisk udvikling, fysiske rammer, samarbejde og organisering, civilsamfundets indvirkning og politiets kriminalpræventive arbejde og metoder.

Ved at undersøge disse antagelser og analysere resultaterne samlet, kan det sandsynliggøres, hvad udviklingen i kriminalitetsraterne i de to områder skyldes. Undersøgelsens 5 overordnede antagelser er som følger:

Socioøkonomisk udvikling

Undersøgelser viser (se gennemgang af risikofaktorer i forbindelse med ungdomskriminalitet i "Udredning til brug for kommissionen vedrørende ungdomskriminalitet", Justitsministeriet 2009), at der er en sammenhæng mellem risikoen for at blive kriminel og en række socioøkonomiske parametre som eksempelvis alder, beskæftigelse, uddannelsesniveau og opvækst i relativ fattigdom. Dette leder til en antagelse om, at forskellene på udviklingen af kriminalitetsstatistikken i Gellerup/Toveshøj og Bispehaven kan forklares ud fra den samtidige socioøkonomiske udvikling i områderne, eller ud fra områdernes forskellige socioøkonomiske udgangspunkter. Antagelsen uddybes og konkretiseres i kapitel 5 under analysen af de enkelte statistiske indikatorer for den socioøkonomiske udvikling i områderne.

Forhold i selve boligområdet

Samtidig bygger vores undersøgelse på en antagelse om, at variationerne i kriminalitetsraterne i forskellige områder ikke kun udspringer af variationer i andelen af individer med forhøjet risiko for at blive kriminelle. Det er således veldokumenteret, at et geografisk afgrænset område i sig selv kan udgøre en risikofaktor i forhold til kriminalitet (Clausen, Djurhuus & Kyvsgaard 2009). Dels kan de fysiske rammer i et boligområde skabe mere eller mindre gode rammer for kriminalitet, og dels kan inter-

aktionen mellem beboere i den kriminelle risikozone have betydning. Heraf følger, at de indsatser og samarbejder i et boligområde, der har som målsætning at påvirke disse forhold kan have betydning for kriminalitetsudviklingen. Vores undersøgelse belyser derfor de områdebaserede forhold og samarbejder, der kan tænkes at influere på kriminalitetsudviklingen.

De områdebaserede forhold er tematisk delt op i fysiske rammer, samarbejde og organisering, civilsamfundets indvirkning og politiets kriminalpræventive arbejde og metoder. At det er disse forhold, der indruges skyldes, at især de tre sidstnævnte temaer bygger på gode og effektfulde erfaringer fra Manchester i England, der er en af de europæiske byer med de mest alsidige og omfattende kriminalpræventive samarbejder særligt i de udsatte boligområder. Antagelserne bygger her både på skriftlige kilder fra Manchester og Center for Boligsocial Udviklings feltstudie i byen.

Fysiske rammer

Det er veldokumenteret, at et boligområdes fysiske rammer kan være med til at forklare en høj kriminalitetsrate (se f.eks. Weisburd 2008; Varming 2001). Dette leder til en antagelse om, at udviklingen i kriminalitetsraterne i områderne skyldes ændringer eller anderledes udnyttelse af de fysiske rammer i de to boligområder, og dette undersøges i kapitel 4. Her gennemgås også de mere specifikke antagelser om sammenhængene mellem de fysiske rammer og udviklingen i kriminaliteten.

Samarbejde og organisering

De seneste års erfaringer med nærpoli-arbejde i Manchester i form af bl.a. den såkaldte *Police IAG*-indsats er, ifølge flere af de nøgleaktører der indgår i samarbejdet, en virkningsfuld strategi i forhold til opbygningen af tillid mellem politi og beboere i et område, der tidligere var et ud-

præget konfliktfyldt område.³ (se f.eks. også *Manchester Crime Reduction Strategy 2008-2011*).

Dette leder til en antagelse om, at et godt samarbejde mellem politi, nøgleaktører fra et boligområde og ledende kommunale embedsmænd fra typisk socialforvaltningen kan bidrage til en forbedret kriminalpræventiv indsats i boligområdet. Ræsonnementet er, at de involverede aktører i samarbejdet opnår en mere præcis viden og information om de kriminelle unge, og at samarbejdet gør det lettere for aktørerne at målrette, koordinere og videndele omkring det kriminalpræventive arbejde. Denne antagelse diskuteres mere indgående i kapitel 6.

Civilsamfundets indvirkning

I *Manchester Crime Reduction Strategy 2008-2011* fremgår det, at en aktiv involvering af et boligområdes mange frivillige foreninger og ildsjæle styrker det kriminalpræventive arbejde, fordi civilsamfundet er med til at føre en positiv social kontrol med boligområdet. Det er derfor afgørende at få civilsamfundet og opsøgende projekter, som f.eks. gadeplansmedarbejdere, aktivt med i sådant samarbejde. En undersøgelse (LG Insight 2008) viser, at gadeplansarbejdet har en kriminalpræventiv effekt ved at opnå kontakt med unge, der ikke er i skole eller lignende. Samtidig viser undersøgelser, at beboernes engagement i lokalområdet og antallet af sociale relationer øger den sociale kontrol positivt, hvilket kan bidrage til at kriminaliteten mindskes (Welsh & Farrington 2008).

Samlet set leder dette til en antagelse om, at civilsamfundet repræsenteret ved dets frivillige ildsjæle, foreninger og klubber i et udsat boligområde kan være en vigtig faktor i det kriminalpræventive arbejde, fordi der i civilsamfundet ofte er en meget kon-

kret viden om de unge, der er vigtig at få videreformidlet til det kriminalpræventive arbejde. Samtidig er det civilsamfundet i boligområdet, der varetager den uformelle sociale kontrol i områderne, der antages at have stor præventiv virkning i forhold til kriminaliteten. Denne antagelse uddybes og diskuteres i kapitel 7 om civilsamfundets indvirkning i det kriminalpræventive samarbejde.

Politiets kriminalpræventive arbejde og metoder

I Manchester-området *Moss Side* kan der udledes nogle positive erfaringer fra det kriminalpræventive arbejde som den frivillige forening CARISMA (*Community Alliance or Renewal Inner South Manchester Area*) i samarbejdet med politiet udfører i det udsatte boligområde *Moss Side*. CARISMA er i samarbejde med politiet lykkedes med at få skabt en beboermæssig større involvering i det kriminalpræventive samarbejde samt få opbygget en dybere forståelse for politiets funktion som myndighed i lokalområdet. Samtidig er CARISMA tovholder på konkrete kriminalpræventive aktiviteter, der er med til at opbygge tillid mellem politi og bl.a. de kriminelle unge, hvor tidligere kriminelle fungerer som gadepræster og opsøger kriminelle unge på gaden i forsøget på at få dem bragt ud af kriminaliteten.

Dette leder til en antagelse om, at et synligt og opsøgende politi, der fast er til stede eller som ofte kommer i udsatte boligområder, øger de unges kendskab til politiets metoder og funktion som autoritet. Et sådant øget kendskab gør det muligt at skabe et vigtigt rum for en dialog mellem politi og områdets unge, hvor politiet møder de unge i øjenhøjde og ad den vej kan præge de unges syn på politiet i en positiv retning. Denne antagelse diskuteres i undersøgelsens kapitel 8.

---

³ Oplysninger stammer fra samtaler med bl.a. politi i Manchester i forbindelse med CFBU's studietur til Manchester i august 2010.

De to boligområders fysiske rammer

Hvordan kan de fysiske rammer og brugen af disse indvirke på kriminalitetsudviklingen i et boligområde og hvordan er de fysiske rammer for det kriminalpræventive samarbejde i Gellerup/Toveshøj og Bispehaven?

GELLERUP/TOVESHØJ

BISPEHAVEN

500 m

Kilde: Kort- & Matrikelstyrelsen

Hvordan kan fysiske rammer påvirke kriminalitetsudviklingen?

Det er veldokumenteret, at et boligområdes fysiske rammer kan være med til at forklare en høj kriminalitetsrate. (se f.eks. Weisburd 2008). Indretningen af et boligområdes offentlige arealer kan gøre det mere eller mindre enkelt at gennemføre en kriminel handling, og vi vil derfor i dette afsnit undersøge om de fysiske rammer i Gellerup/Toveshøj og Bispehaven kan være med til at forklare de lokale udsving i kriminalitetsraterne.

Når en kriminel handling finder sted i et boligområde (eller andre steder), vil gerningsmanden ofte have foretaget en vurdering af risikoen for at blive opdaget eller for at en eventuel tredjepart griber forstyrrende ind. Her er en væsentlig undtagelse kriminalitet, som udføres i affekt (typisk personfarlig kriminalitet), og hvor gerningsmanden ikke på samme måde kalkulerer med risikoen for at blive opdaget i gerningen. For de fleste andre typer af borgervendt kriminalitet vil der dog ofte være tale om, at gerningsmanden inden gerningen orienterer sig i forhold til muligheden for at blive opdaget, og vælger gerningssted ud fra denne risikovurdering.

De fysiske omgivelser i et boligområde kan på den måde skabe mere eller mindre oplagte rammer for en kriminel handling, dels ved den måde boligblokke, veje og stier er placeret i forhold til hinanden, og dels ved eksempelvis belysning, beplantning eller generelt vedligeholdelsesniveau. Lyssky områder og et lavt vedligeholdelsesniveau med f.eks. udbredt hærværk giver både kriminelle og beboere i området oplevelsen af, at kriminelle handlinger kan udføres ubemærket (Varming 2001).

De ovennævnte forhold har derfor stor indflydelse på oplevelsen af, at der er "øjne på" de offentlige arealer. Hvor boligblokke eller vejforløb i de fleste boligområder er relativt uforanderlige, vil der mange steder være god mulighed for at ændre på de

øvrige forhold, så den uformelle sociale kontrol med områderne bliver stærkere. Velholdte og overskuelige boligområder forebygger således kriminelle handlinger, og vi vil derfor i det følgende sammenligne de fysiske forhold i Gellerup/Toveshøj og Bispehaven.

Gellerup/Toveshøj og Bispehavens fysiske rammer

Fælles for de to boligområder Gellerup/Toveshøj og Bispehaven er, at de ligger i Aarhus Vest og består af almene udlejningsejendomme. Boligområderne ligger endvidere med omtrent samme afstand fra Aarhus bymidte og meget tæt på hinanden (se kort). De to områder adskiller sig dog væsentligt, hvad angår størrelse, antal beboere og antal lejligheder. Hvor Gellerup/Toveshøj i 2009 havde 7168 beboere og 2400 lejligheder, havde Bispehaven 2389 beboere og 880 lejligheder.

Gellerup/Toveshøjs fysiske rammer

Gellerup/Toveshøj er det største og mest kendte af de to boligområder, og udgøres af delområderne Gellerupparken og Toveshøj, der adskilles af Edwin Rahrs Vej. Området består af 4- og 8-etagers boligblokke opført i beton i årene 1968-1972, og er omgivet af store grønne områder med forskelligartet bevoksning.

Lejemålene i Gellerup/Toveshøj har forskellige størrelser og indretning, og der er både ungdoms- og familieboliger. Brand Boligforening står for driften af områderne, og beboerne er repræsenteret ved de to afdelingsbestyrelser afd. 4 og afd. 5 for henholdsvis Gellerupparken og Toveshøj. I særligt Gellerupparken er afdelingsbestyrelsen meget aktiv i det kriminalpræventive arbejde.

I den nordlige del af Gellerup/Toveshøj ligger den tyrkisk inspirerede torvehal Bazar Vest og i den sydlige ende ligger indkøbscentret City Vest, hvor den lokale politistation er placeret. Der er endvidere en svømmehal og en idrætshal i boligområdet

samt idrætshallen Globus 1. Sidstnævnte ligger i udkanten af Gellerup/Toveshøj og er for børn og unge i alle udsatte boligområder i Aarhus.

Et særligt forhold ved Gellerup/Toveshøj er, at det selvorganiserede foreningsliv og beboeraktiviteterne i området har hidtil har ligget meget spredt i området. Foreningslivet og de indendørs beboeraktiviteter har primært haft til huse i kælderlokaler i de forskellige boligblokke, men man arbejder for tiden på at samle en del af aktiviteterne i et centralt "Foreningernes Hus".

Beskæring og belysning i de grønne områder i Gellerup/Toveshøj

Som et led i de kriminalitetsforebyggende foranstaltninger har Brabrand Boligforening siden 2006 fået gennemført en omfattende beskæring af buske, træer og anden beplantning på de offentlige arealer, og øget belysningen på de offentlige arealer. Dette fremhæves af en del af de interviewede nøgleaktører som noget, der har gjort det væsentligt sværere for potentielt kriminelle at foretage sig noget ulovligt i området. Selvom dette tiltag således kan tænkes at være en medvirkende forklaring til faldet i kriminaliteten i området, så skal det her bemærkes, at Gellerup/Toveshøj på trods af denne indsats stadig er rig på vildtvoksende beplantning, der er med til at give meget

begrænset sigtbarhed i visse områder. Den omfattende beskæring må derfor antages især at gælde nogle særlige problemområder i Gellerup/Toveshøj, der før lagde grund til omfattende kriminalitet og som skabte stor utryghed blandt beboerne. Man må således antage, at en del kriminalitet er flyttet til andre lyssky områder i Gellerup/Toveshøj.

Dette bekræftes af en undersøgelse blandt beboerne, der i slutningen af 2008 stadig kunne dokumentere, at 50 % af de adspurgte i området var utrygge ved at færdes i området om aftenen (Det boligsociale fællessekretariat 2008). Beboernes oplevelse af trykthed siger ikke meget om den reelle udvikling i kriminalitetsraten, men den indikerer under alle omstændigheder, at der stadig i slutningen af 2008 var en del områder, hvor den uformelle sociale kontrol af beboerne oplevedes som utilstrækkelig. En oplevelse, der sandsynligvis deles af potentielt kriminelle.

Det kan derfor sandsynliggøres, at beskæring og belysning ikke har haft væsentlig indflydelse på faldet i kriminaliteten i Gellerup/Toveshøj, fordi der stadig er en del områder i bydelen med lav social kontrol som følge af manglende sigtbarhed.

Trivelshuset er et samlingspunkt i Bispehaven. Til venstre boligsocial leder Pia Mortensen og midtfor konsulent Jens Winther. I baggrunden ses den nye flisebelægning på facaderne. Foto: CFBU

Beskæringsindsatsen illustrerer også, at ændringer af de fysiske omgivelser som kriminalpræventiv strategi på trods af en vis indvirkning har sine begrænsninger. Gellerup/Toveshøjs grønne arealer er de offentlige faciliteter, der i ovenstående beboerundersøgelse mønstres størst tilfredshed. De grønne områder med vild bevoksning udgør en herlighedsværdi for området, og med mindre der går meget drastisk til værks, vil der altid her være en vis forringet sigtbarhed, som alt andet lige mindsker den sociale kontrol. Rammerne for kriminaliteten kan således godt ændres ved f.eks. beskæring og belysning, men skal der skabes mere substantielle forandringer, er det nødvendigt at gå mere direkte til værks over for de potentielt kriminelle i et boligområde.

Bispehavens fysiske rammer

Boligområdet Bispehaven blev opført i 1969-73 og har 880 lejligheder fordelt på såvel store som små lejligheder. Området består af henholdsvis 7-etagers og 4-etagers boligblokke opført i beton. Bispehaven administreres af boligselskabet Præstehaven og styres beboerdemokratisk af én boligafdeling. I midten af boligområdet ligger beboerhuset "Trivselshuset", der drives af Præstehaven og bl.a.

lægger lokaler til beboerarrangementer, boligsociale aktiviteter, ungdomsklub og områdets selvorganiserede foreningsliv. Trivselshuset har fungeret siden midten af 1990'erne og blev renoveret i forbindelse med den store renovering af området i 2004-2007.

Omfattende renovering 2004-2007

I 2004-2007 blev bebyggelsen renoveret for 350 mio. kr. og fik blandt andet nye facader. Renoveringen førte til, at bebyggelsen fremstod lysere, mere velholdt og med grønnere fællesarealer. For det utrænede øje kunne der i dag lige så godt være tale om et nyopført boligområde. Den generelle opgradering har ifølge de interviewede nøgleaktører gjort det muligt at tiltrække markant flere ressourcestærke beboere til området – et forhold der også vil fremgå af den socioøkonomiske sammenligning af områderne.

Gellerupparken er grønnere end sit rygte. Foto: Ulrik Ricco Hansen, Beboerbladet Skræppebladet i Brabrand Boligforening.

Bispehavens udearealer er som en del af renoveringen blevet indrettet på en sådan måde, at beplantningerne ikke skæmmer for ud- og indblik, mens den rette belysning af området sikrer, at det der sker, er synligt. Rammerne for en uformel social kontrol er således til stede, idet det er muligt for beboerne at holde øje med de fleste aktiviteter i området.

På trods af dette har Bispehaven som tidligere beskrevet siden 2007 haft stigende problemer med borgervendt kriminalitet. Eksempelvis angiver forretningsføreren for boligselskabet Præstehaven, at man årligt bruger 1,5 mio. kr. på at udbedre hærværk i området. Det tyder på, at den uformelle sociale kontrol på trods af gode fysiske rammer fungerer mindre godt i Bispehaven, og understreger igen de fysiske rammers begrænsede indflydelse i forhold til at mindske den borgervendte kriminalitet.

Den uformelle sociale kontrol bygger således ikke kun på beboernes mulighed for at følge med i andres gøremål og lade på de offentlige arealer, men også på, at nogen skrider ind, hvis der foregår ulovligheder. Her kan frygt, manglende ejerskab til fællesfaciliteterne eller ligegyldighed være nogle af forklaringerne, og det understreger, at en succesfuld kriminalpræventiv strategi i et udsat boligområde er meget svært at iværksætte uden at inddrage boligområdets civilsamfund.

Sammenligning og konklusion

Boligområderne Gellerup/Toveshøj og Bispehaven ligner på nogle områder hinanden. De er begge almene bebyggelser, der administreres af én boligorganisation og er politisk styret af én til to boligafdelinger. I forhold til andre områder, hvor ejerskab og politisk styring kan være spredt ud på flere afdelinger, har disse to boligområder alt andet lige samme (gode) forudsætninger for at indgå i samarbejder og styre områdernes udvikling.

Bispehavens bygninger er efter renoveringen svære at skelne fra nybyggeri. Foto: Allan Søstrøm, Præstehaven

Til gengæld må man konstatere, at de fysiske rammer i Bispehaven overordnet set burde gøre det sværere for kriminelle at foretage sig ulovligheder end i Gellerup/Toveshøj. Bispehaven har relativt meget færre områder med begrænset sigtbarhed og generelt et væsentligt højere vedligeholdelsesniveau. Dette burde alt andet lige have bidraget til et fald i kriminalitetsraten i området siden 2007.

Omvendt er der ikke noget, der taler for at reduktionen i kriminalitetsraten i Gellerup/Toveshøj siden 2007 i nævneværdig grad skyldes ændringer af de fysiske rammer i form af øget beskæring og belysning, fordi der stadig er en del områder i bydelen med lav social kontrol som følge af manglende sigtbarhed.

En interessant forskel i de fysiske rammer, der taler til Gellerup/Toveshøjs fordel er dog fordelingen af lokaler til det selvorganiserede foreningsliv og beboeraktiviteter. Her er det tydeligt, at Gellerup/Toveshøjs meget spredte foreningsliv og beboeraktiviteter skaber liv i en større del af boligområdet også på tidspunkter, hvor boligområdet ellers ligger dødt hen. Det medfører flere "øjne på" veje, stier og andre steder, der ellers på flere tidspunkter af døgnet ville ligge døde hen, og forstærker den sociale kontrol i området, hvilket må antages at bidrage til en reduktion i kriminaliteten. Her har Gellerup/Toveshøj en kriminalpræventiv fordel, som bør overvejes, når der i fremtiden etableres nye beboerhuse i området.

Denne forskel mellem Gellerup/Toveshøj og Bispehaven har dog været til stede i en længere periode end vi i denne undersøgelse beskæftiger os med, og kan altså ikke forklare de forskellige udviklinger i kriminalitetsraterne. Forskellen understreger dog vigtigheden af også fysisk at indtænke civilsamfundets rolle i en lokal kriminalpræventiv strategi. Vi vil vende tilbage til dette forhold i undersøgelsens kapitel om civilsamfundets betydning og rolle.

Den overordnede konklusion er således, at de forskellige fysiske rammer i Gellerup/Toveshøj og de seneste års ændring af disse ikke i nævneværdig grad kan forklare udviklingen i kriminalitetsraterne. Vi vil derfor i det følgende kapitel undersøge, om forskellene i de to områders socioøkonomi i stedet kan være en forklaring.

Socioøkonomiske forskelle mellem områderne

Kan de forskellige udviklinger i kriminalitetsraterne i Gellerup/Toveshøj og Bispehaven forklares ved hjælp af statistik om socioøkonomien i områderne?

Hvordan kan socioøkonomiske forskelle påvirke kriminalitetsudviklingen?

Vores antagelse er som tidligere nævnt, at en del af forklaringen på de forskellige udviklinger i kriminalitetsraterne i Gellerup/Toveshøj og Bispehaven er de to områders forskellige socioøkonomiske udgangspunkter. Det er således veldokumenteret, at der er en sammenhæng mellem risikoen for at blive kriminel og en række socioøkonomiske parametre som beskæftigelse, uddannelsesniveau, opvækst i relativ fattigdom mm. (Det Kriminalpræventive Råd 2008).

Selvom dette er veldokumenteret på et overordnet samfundsmæssigt plan, skal man passe på med at overføre sådanne betragtninger til et enkelt boligområde, fordi der her kan være mange lokale forhold i spil, der kan medvirke til at udligne sammenhængen mellem socioøkonomi og risikoen for at ende i kriminalitet. Eksempelvis kan et velfungerende boligsocialt projekt for unge i den kriminelle risikozone i et bestemt boligområde nedbringe disses risiko for at ende i kriminalitet betydeligt, på trods af, at deres socioøkonomiske udgangspunkt placerede dem i den kriminelle risikozone. I forlængelse af dette kan et naboopråde, med en række unge med et bedre socioøkonomisk udgangspunkt, men uden et tilsvarende socialprojekt, ende med en højere kriminalitetsrate.

Der er altså ikke nogen direkte sammenhæng mellem et områdes socioøkonomiske forhold og kriminalitetsraten, men de socioøkonomiske forhold siger alligevel noget om et områdes udgangspunkt for at iværksætte en kriminalpræventiv strategi. Socioøkonomien siger derfor noget om den "kriminelle energi" i et boligområde, men ikke noget om, hvordan de lokale aktører har reageret på denne energi. Den socioøkonomiske gennemgang af de to områder kan derfor være en alternativ forklaring på udviklingen i kriminalitetsraterne, men kun når den vurderes i et sam-

spil med de i områderne etablerede kriminalpræventive strategier.

Vi vil i dette kapitel undersøge, hvilken indflydelse socioøkonomien i Gellerup/Toveshøj og Bispehaven har i forhold til at forklare udviklingen i kriminalitetsraterne. Vi har valgt især at fokusere på indikatorer, der kaster lys over den socioøkonomiske status for de unge i områderne. Det skyldes, at det helt overvejende er unge under 30 år, der er i risiko for at udvikle kriminel adfærd, hvor risikoen topes omkring 16-18 år og derefter mindskes (Clausen, Djurhuus & Kyvsgaard 2009).

Den socioøkonomiske sammenligning er baseret på statistik fra Aarhus Kommunes og Boligforeningers Boligsociale Monitoreringssystem "BoSocData" om udviklingen i socioøkonomien i de to områder (se bilag 4). For de fleste indikatorer er statistikken opgjort fra 2006, og dette falder meget fint sammen med perioden for det intensiverede kriminalpræventive samarbejde i Gellerup/Toveshøj.

Den generelle socioøkonomi i områderne

Det er veldokumenteret, at der generelt er en sammenhæng mellem den enkeltes økonomiske situation og risikoen for at begå kriminelle handlinger (Soothill m.fl. 2010). Risikoen for at udvikle kriminel adfærd er samtidig forhøjet, hvis ens forældre er arbejdsløse (Clausen, Djurhuus & Kyvsgaard 2009). Vi vil derfor til at starte med helt overordnet sammenligne andelen af voksne, der er i beskæftigelse i henholdsvis Gellerup/Toveshøj og Bispehaven. Denne indikator siger dels noget om beboernes økonomiske situation og dels noget om den enkelte voksnes mulighed for at være rollemodel for et barn.

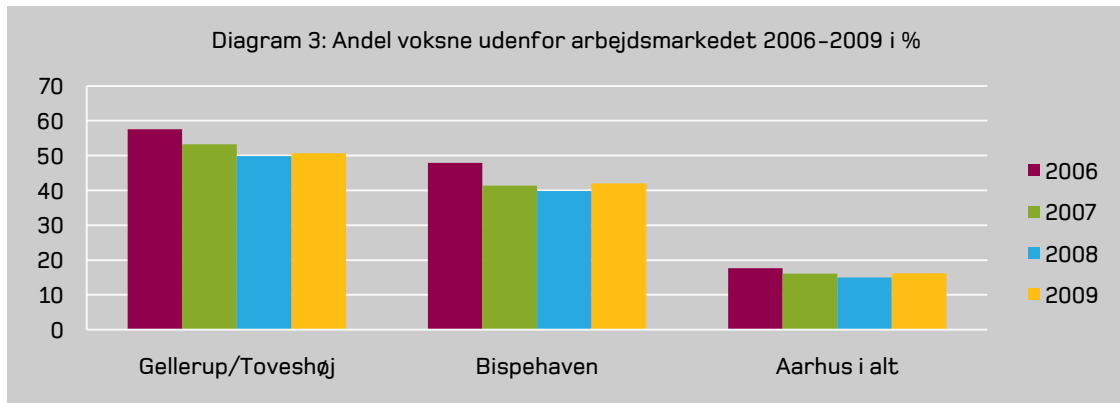

Diagram 3 viser, at andelen af voksne udenfor arbejdsmarkedet i begge områder er relativt høj i forhold til gennemsnittet i Aarhus (voksne udenfor arbejdsmarkedet betegner her antal helårspersoner i aldersgruppen, der i perioden var på overførselsindkomst, undtaget SU- og efterlønsmodtagere. Personer, der var selvforsørgende uden at være i arbejde, indgår således ikke i opgørelsen). Både Gellerup/Toveshøj og Bispehaven har dog oplevet et markant fald i den opgjorte periode, dog med en mindre stigning fra 2008-2009, hvilket er helt i tråd med de samfundsmæssige økonomiske konjunkturer. Sammenligner man niveauet for beskæftigelsen i de to områder, har Gellerup/Toveshøj dog i 2009 9 % flere voksne udenfor arbejdsmarkedet end Bispehaven.

Diagram 3 indikerer således, at de forskellige udviklinger i kriminalitetsraterne i Gellerup/Toveshøj og Bispehaven ikke udspringer af udviklingen i beskæftigelsesgraden i områderne.

Beboere med udenlandsk baggrund

Et andet forhold, man her kan sammenligne Gellerup/Toveshøj og Bispehaven på, er andelen af beboere med udenlandsk baggrund. Det er således veldokumenteret, at personer med ikke-vestlig baggrund oftere dømmes for de typer af kriminalitet, der hører under straffeloven også selvom der renses for socioøkonomiske og aldersmæssige forhold (Plovsing 2004). Dette antages også at gælde den borgervendte kriminalitet, da denne dækkes af straffeloven.

Etnisk baggrund kan således overordnet influere på risikoen for at udvikle en kriminel adfærd. Dette skyldes ikke de etniske minoriteters oprindelige baggrund, men kan derimod antages at udspringe af kulturkonflikter, sprogvanskeligheder, tilpassningsproblemer og diskrimination som følge af det at have en minoritetsbaggrund (Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, 2009).

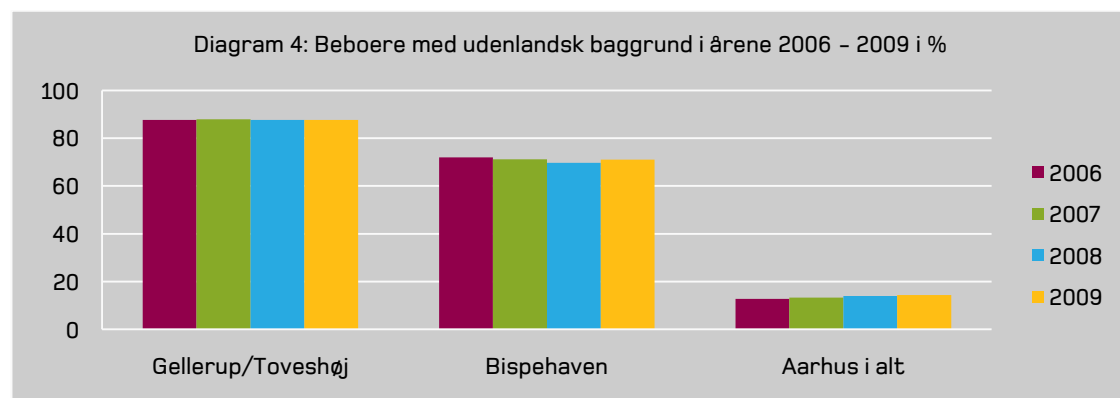

Diagram 4 viser andelen af personer med udenlandsk baggrund i de to områder (personer som selv eller hvis forældre har udenlandsk statsborgerskab), hvilket altså også inkluderer personer med vestlig baggrund. Gruppen med udenlandsk baggrund i de to områder består dog helt overvejende af personer med ikke-vestlig baggrund, og til eksempel kan nævnes, at ud af Gellerup/Toveshøjs 87,6 % beboere med udenlandsk baggrund havde kun 4,1 % vestlig baggrund (2009-tal).

Andelen af beboere med udenlandsk baggrund ligger i begge områder ret stabilt over perioden, selvom der kan iagttages et marginalt fald i Bispehaven. Sammenligner man de to områder, er det tydeligt, at andelen med udenlandsk baggrund er væsentligt højere i Gellerup/Toveshøj, hvor den f.eks. i 2009 lå på 87,6 % overfor Bispehavens 71 %.

Diagram 4 viser derfor tydeligt, at andelen af beboere med udenlandsk baggrund ikke kan tjene som en supplerende forklaring til de forskellige udviklinger i kriminalitetsraterne, fordi Bispehaven også på dette punkt burde have en bedre forudsætning for at mindske kriminalitetsraten i området.

Børn og unge i den kriminelle risikozone

Når et individ ender i en kriminel løbebane udspringer dette ofte af en opvækst i svære kår. Det er veldokumenteret, at der er en sammenhæng mellem forældres forældrekompetencer og risikoen for at børn udvikler kriminel adfærd.

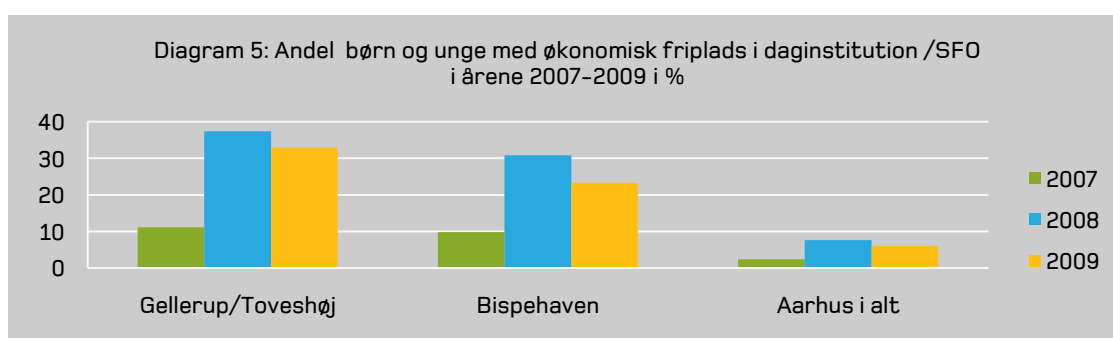
Børn og unge, der vokser op i en familie, hvor forældrene ikke formår at støtte barnet og i familier, der er præget af konflikt og mishandling har således en øget risiko for at begå kriminalitet (Smith & Stern, 1997).

Til at starte med skal det gøres klart, at både Gellerup/Toveshøj og Bispehaven har en markant større andel af børn og unge end gennemsnittet for Aarhus Kommune. I Gellerup/Toveshøj lå andelen af 0 -17 årige børn og unge i 2009 på 40,9 % overfor det kommunale gennemsnit på 20,1 %. Bispehaven havde her en andel på 34,6 %. Gellerup/Toveshøjs andel af børn og unge var altså dobbelt så stor som det kommunale gennemsnit og dette modsvarede i absolut antal 2912 individer.

Nu er det langt fra alle disse børn og unge, der kan siges at være i den kriminelle risikozone, og vi vil derfor i det følgende se på en række mere specifikke indikatorer for dette.

Børnefamiliernes økonomi

En god indikator for en opvækst i et resourcesvagt hjem er børnefamiliernes økonomi. En opvækst i økonomisk svære kår gør naturligvis ikke et individ determineret for en kriminel løbebane, men det er veldokumenteret, at der er en klar sammenhæng mellem forældrenes socioøkonomiske status og den unges tilbøjelighed til at udvikle kriminel adfærd (Clausen, Djurhuus & Kyvsgaard 2009).

En indikator for børnefamiliernes økonomi er andelen af børn og unge i et boligområde, der har økonomisk friplads i deres daginstitution. Dette afspejler en kommunal vurdering af børnefamiliernes mulighed for at betale institutionspladsen, og er således en god markør for den relative fattigdom blandt børnefamilierne i områderne.

Diagram 5 viser andelen af børn og unge med økonomisk friplads i dagsinstitutioner i de tre områder. Den markante stigning fra 2007 til 2008 kan både skyldes en reelt meget stor stigning i antal fattige børnefamilier samt nye vurderingskriterier fra kommunal side. Udviklingen i de to områder fra 2007-2009 modsvarer imidlertid udviklingen på kommunalt plan i Aarhus, og skyldes overordnet ikke nogle særlige forhold i de to boligområder. Imidlertid er det tydeligt, at Bispehavens andel af fattige børnefamilier falder relativt i forhold til Gellerup/Toveshøj. Hvor områderne i 2007 begge ligger på ca. 10 % børn og unge med økonomisk friplads, ender Gellerup/Toveshøj i 2009 med 33 %, hvor Bispehaven ligger på 23 %.

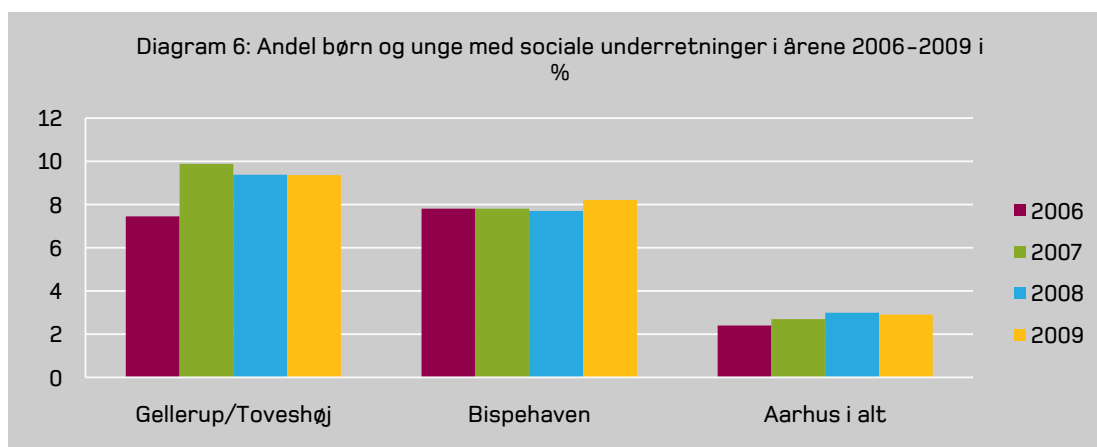
Diagram 5 indikerer, at der er blevet relativt flere fattige børnefamilier i Gellerup/Toveshøj ift. til Bispehaven i perioden 2007-2009. Dette indikerer, at udviklingen i kriminalitetsraterne i områderne ikke udspringer af udviklingen i andelen af fattige børnefamilier.

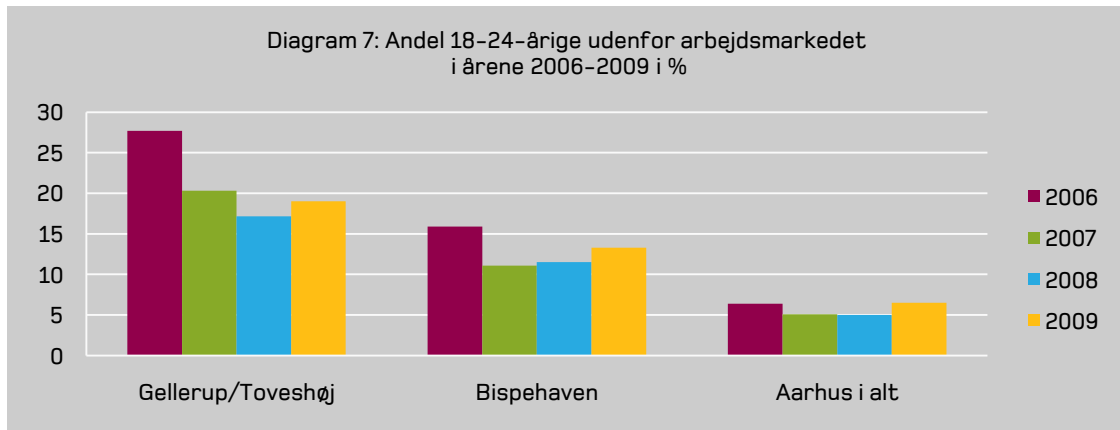
Sociale underretninger

En anden og mere direkte indikator for hvor mange børn og unge, der vokser op i svære kår, er andelen af børn og unge med sociale underretninger i de to områder, der er vist i diagram 6. Underretninger betegner private eller offentligt ansatte personers henvendelse til de sociale myndigheder om, at der er mistanke om, at et barn eller en ung er udsat for omsorgssvigt.

Andelen stiger markant i Gellerup/Toveshøj fra 2006 til 2007 for derefter at falde en smule. I Bispehaven ligger andelen nogenlunde stabilt fra 2006 til 2008 for i 2009 at stige marginalt. Fra 2007 til 2009 ligger Bispehavens andel hvert år markant lavere end Gellerup/Toveshøjs.

Andelen af børn og unge med sociale underretninger er særlig interessant, fordi den indikerer, hvordan andelen af unge i den kriminelle risikozone i Gellerup/Toveshøj har udviklet sig fra 2007 til 2009. Selvom andelen af sociale underretninger er faldet marginalt fra 9,9 % i 2007 til 9,4 % i 2009, tyder denne indikator på, at faldet i kriminalitetsraten i Gellerup/Toveshøj ikke overordnet skyldes "en heldig årgang".

Unge uden for arbejdsmarkedet

En tredje indikator, der kan sige noget om unges risiko for at udvikle kriminel adfærd er beskæftigelse. Et berigelsestyveri kan som eksempel være et resultat af mangel på penge, men andre forhold spiller selvfølgelig også ind. For megen fritid og for få aktivitetsmuligheder kan også føre til kedsomhed og udløse lysten til at udøve eksempelvis hærværk (Rørdam 2010, Plov-sing 2004).

Diagram 7 viser andelen af 18-24-årige i beskæftigelse, og det er her vigtigt at holde sig for øje, at kun en mindre del af disse kan antages at være i den kriminelle risikozone. Samtidig er der en stor del af de unge i den kriminelle risikozone, der er for unge til at indgå i denne opgørelse (unge under 18 år). Indikatoren er derfor den svageste af de her anvendte i forhold til at beskrive gruppen af unge i den kriminelle risikozone.

Diagram 7 viser umiddelbart et stort fald i ungdomsarbejdsløsheden i de to områder fra 2006-2007, størst dog i Gellerup/Toveshøj. Andelen af unge udenfor arbejdsmarkedet ligger i begge områder nogenlunde stabilt fra 2007-2009, men i alle årene markant højere i Gellerup/Toveshøj end i Bispehaven.

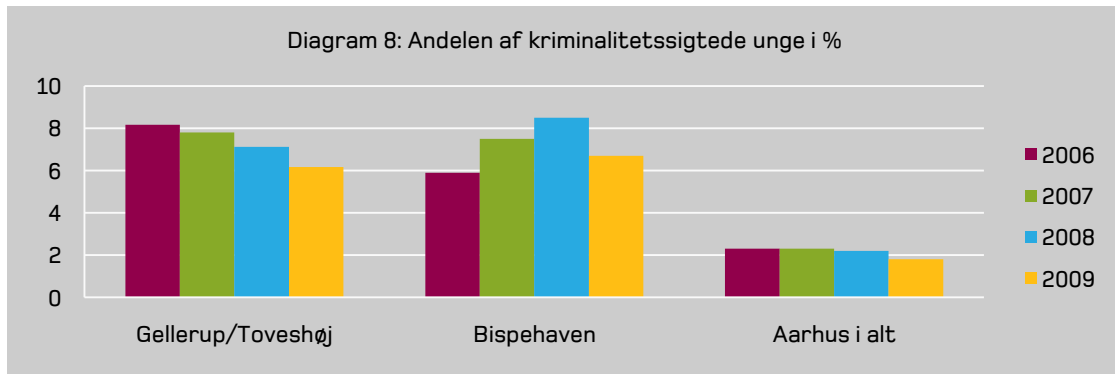
Diagram 7 indikerer derfor tydeligt, at andelen af unge udenfor arbejdsmarkedet ikke kan tjene som medforklaring på de forskellige kriminalitetsrater. Samtidig

indikerer diagrammet, at den faldende kriminalitetsrate i Gellerup/Toveshøj ikke udspringer af, at de unge i risikozonen har fået øget deres beskæftigelsesfrekvens.

Flytter kriminaliteten andre steder hen?

En klassisk indvending mod intensiverede kriminalpræventive samarbejder/indsatser i geografisk afgrænsede områder er, at det blot flytter kriminaliteten til andre områder. Det bliver da også af flere af nøgleaktørerne i Gellerup/Toveshøj nævnt, at den stærke sociale og politimæssige kontrol i området sandsynligvis får de relativt mobile unge til at flytte deres kriminelle aktiviteter til andre bydele. Selvom en række amerikanske studier af dette forhold generelt viser, at der højest sker en lille forrykkelse af kriminaliteten (Larsen 2010), så kunne billedet i Gellerup/Toveshøj godt se anderledes ud. Vi vil i det følgende se, hvad statistikken indikerer om en forrykkelse af kriminaliteten fra Gellerup/Toveshøj og til andre områder.

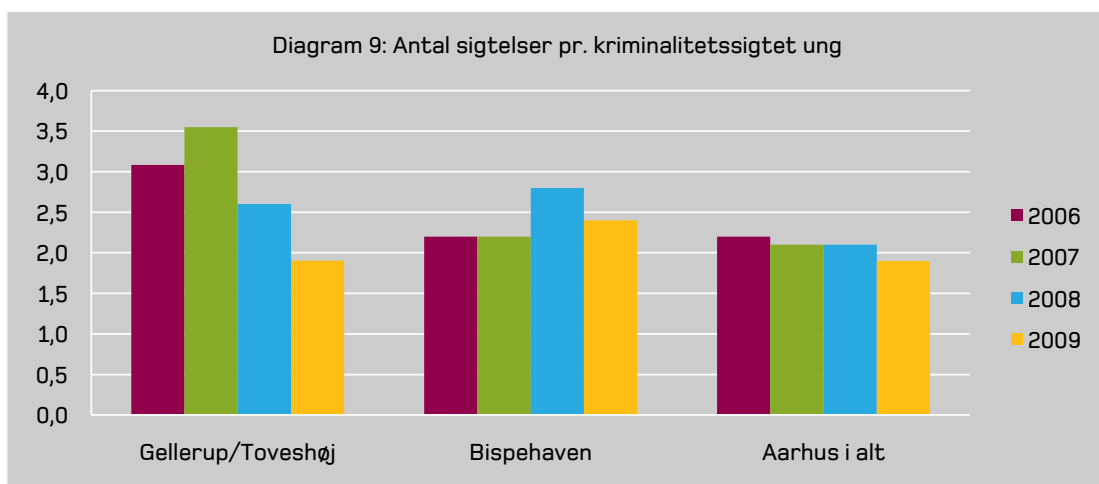
Vi har i denne undersøgelse bevidst ikke anvendt statistik over dømte eller sigtede i de udvalgte boligområder, fordi denne statistik efter al sandsynlighed berører en del kriminelle forhold, der er foregået i andre bydele. Andelen af dømte eller sigtede kan imidlertid være en god indikator for, om kriminaliteten i perioden for det intensiverede samarbejde er flyttet til andre bydele.

Ser man på diagram 8, der viser andelen af kriminalitetssigtede 10-17 årige unge i områderne, er der tale om et markant fald i Gellerup/Toveshøj fra 8,2 % i 2006 til 6,2 % i 2009. Var der her tale om, at de kriminelle unge blot havde flyttet deres kriminelle aktiviteter til andre bydele, ville dette diagram vise et nogenlunde konstant niveau for andelen af sigtede i perioden. Diagram 8 indikerer derfor samlet set, at kriminaliteten i Gellerup/Toveshøj ikke er flyttet til andre bydele i perioden for oprioriteringen af den lokale politiindsats.

Det er veldokumenteret, at tilbøjeligheden til at begå kriminalitet stiger betragteligt, hvis man allerede tidligere har begået kriminalitet (Clausen, Djurhuus & Kyvsgaard 2009). Derfor indikerer statistikken over sigtede unge og antal sigtelser samlet, at det kriminalpræventive samarbejde i Gellerup/Toveshøj har medført et markant fald i andelen af unge i den kriminelle risikozone. Dette skal dog nærmere undersøges i den kvalitative del af undersøgelsen.

Ovenstående analyse understøttes samtidig af statistikken over antallet af sigtelser pr. kriminalitetssigtet ung. Ser man diagram 9 viser det sig således, at der også her er tale om et meget markant fald i Gellerup/Toveshøj. Antallet af sigtelser pr. sigtet ung er således faldet fra 3,1 % i 2006 til 1,9 % i 2009, mens det ligger markant højere i Bispehaven.

Opsamling og konklusion

Med udgangspunkt i de socioøkonomiske forhold har dette kapitel haft til formål at finde forklaringer på de forskellige udviklinger i kriminalitetsraterne i henholdsvis Gellerup/Toveshøj og Bispehaven, og særligt undersøge om faldet i Gellerup/Toveshøj kunne antages at skyldes et lavere antal unge i den kriminelle risikozone.

Overordnet tegner der sig et billede af Gellerup/Toveshøj som relativt mere socioøkonomisk ressourcetsvagt end Bispehaven. Beskæftigelsesfrekvensen er her lavere, andelen af beboere med ikke-vestlig baggrund er større, og andelen af fattige børnefamilier er større end i Bispehaven. Udviklingen over årene i disse indikatorer har samtidig været meget ens i de to områder, og det kan derfor samlet sandsynliggøres, at udviklingen i kriminalitetsraterne i de to områder ikke skyldes socioøkonomiske forandringer.

Det kan også sandsynliggøres ved at se på indikatorerne sociale underretninger, fattige børnefamilier og ungdomsarbejdsløshed, at der ikke fra 2007-2009 har været tale om en nævneværdig reduktion i antallet af unge i den kriminelle risikozone i Gellerup/Toveshøj. Dette kan således ikke være med til at forklare samme periodes fald i kriminalitetsraten i Gellerup/Toveshøj.

Til sidst kan det sandsynliggøres, at kun en mindre del af kriminaliteten i Gellerup/Toveshøj er blevet forskubbet til andre områder. Antallet af sigtede unge og antallet af sigtelser pr. ung i Gellerup/Toveshøj er i perioden faldet markant, og det indikerer, at de kriminelle aktiviteter ikke blot er blevet flyttet til andre områder. Samtidig kan dette fald antages at være en effekt af det kriminalpræventive samarbejde i området, men det skal nærmere undersøges i den kvalitative del af undersøgelsen.

Samarbejde og organisering

Hvordan er det kriminalpræventive samarbejde organiseret i Gellerup/Toveshøj og Bispehaven, og hvilke aktører skal inddrages for at sikre en helhedsorienteret organisering omkring reduktionen af kriminaliteten i et boligområde?

Hvordan kan et kriminalpræventivt samarbejde og organiseringen af dette påvirke kriminalitetsudviklingen?

Som tidligere konstateret kan de forskellige udviklinger i kriminalitetsraterne i Gellerup/Toveshøj og Bispehaven ikke forklares ud fra forskellige udviklinger i socioøkonomien i de to områder. For at finde andre årsager undersøges derfor de overordnede antagelser om samarbejde og organisering, civilsamfundets funktion og politiets kriminalpræventive arbejde og metoder i det udsatte boligområde. Målet i de følgende kapitler er således en afklaring af, hvorvidt en eller flere af disse temaer i samspil kan forklare, hvad der mere præcist ligger bag forskellene i udviklingen i kriminalitetsraterne.

I dette kapitel diskuteres det, hvori de centrale forskelle mellem de to boligområder består, når det kommer til organiseringen omkring det kriminalpræventive samarbejde. Kapitlet tager sit udgangspunkt i antagelsen om, at et tværgående samarbejde hvor politiet samarbejder tæt med nøgleaktører fra boligområdet og kommunen, giver positive resultater i forhold til at mindske kriminaliteten.

Med andre ord kan et velfungerende kriminalpræventivt samarbejde mellem politi, kommune og nøgleaktørerne i et boligområde antages at have en kriminalitetsreducerende indvirkning, fordi et sådant tværkoordinerende og tværfagligt samarbejde under de rigtige omstændigheder kan optimere den kriminalpræventive indsats i boligområdet. Nogle af de rigtige omstændigheder, der skal være til stede, er tillid og en klar rolle- og opgavefordeling mellem aktørerne i samarbejdet.

Antagelsen bygger på positive erfaringer med nærpolitiindsatsen i Manchester, herunder særligt den såkaldte *Police IAG*-

indsats. Denne politiindsats er for nærværende implementeret i Manchester-områderne *Moss Side* og *Old Trafford* og er et områdespecifikt nærpolitissamarbejde mellem politi og et boligområdes centrale aktører, der baseres på hyppig og effektiv videns- og informationsudveksling. Det organisatoriske særkende ved *Police IAG* er, at 12-16 lokale beboere én gang om måneden fast mødes med nøglerepræsentanter fra lokalområdet (f.eks. en lokal-kendt erhvervsdrivende) samt 4-5 politibetjente. Ved de månedlige møder deles viden og information om kriminalitetsproblematikkerne i boligområdet, og politiet informerer om kommende politiindsatser, som efterfølgende kan spredes til området af de deltagende repræsentanter.⁴ Erfaringerne i Manchester med dette samarbejde fremhæves i positive vendinger og har vist sig virkningsfuld i forhold til opbygningen af tillid mellem politi og beboere i et område, der tidligere var præget af konflikter og en trykket stemning, når politiet rykkede ind i området.

Kapitlet er en sammenfatning af centrale svar og konstateringer, vi kan udlede af de tyve kvalitative interviews, vi har foretaget med en række nøgleaktører fra Aarhus i efteråret 2010. Hovedparten af de personer, vi har interviewet, deltager i det tværgående og tværkoordinerende kriminalitetsforebyggende samarbejde i lokalråd, samvirket, Beredskabet og andre samarbejdsfora. De fleste har udover deres centrale placering et mangeårigt lokal-kendskab til boligområdernes børn, unge og familier. Derudover repræsenterer de interviewede personer centralt placerede politibetjente, kommunale områdechefer

---

⁴ Oplysninger om nærpolitiindsatsen i Manchester og herunder *Police IAG* stammer fra samtaler med ledende nærpolitibetjent og øvrige lokale nøgleaktører i Moss Side, som blev gennemført i forbindelse med CFBU's studietur til Manchester i august 2010.

og lokalt forankrede ildsjæle, der dagligt er i kontakt med de unge.

Det lokale kriminalpræventive samarbejde i Gellerup/Toveshøj

Vi kan ud fra vores kvalitative interviews konstatere, at der i Gellerup/Toveshøj eksisterer flere typer af kriminalpræventive samarbejder, der på nogle punkter supplerer og understøtter hinanden, men som også er kendetegnet ved på nogle punkter at være forskellige i forhold til funktion og opgavevaretagelse.

På den ene side finder vi en centralt placeret styregruppe, det såkaldte beredskab, der har myndighed og beslutningskompetence til at igangsætte en aktion. På den anden side finder vi mere borgerinddragende og netværksskabende samarbejdsfora, der i højere grad involverer civilsamfundet i området.

For de borgerinddragende og netværksskabende samarbejdsfora gælder det, at de er bredt inkluderende med repræsentanter fra foreningerne i området, fra kirken, moskén m.fl., mens samarbejderne på lederniveau er kendetegnet ved at bestå af færre personer, der til gengæld besidder myndigheden til at handle hurtigt, når det kommer til at sætte ind mod et opstået problem i boligområdet.

Gellerupmodellen

Gellerupmodellen har som samarbejdsmodel eksisteret siden 2000 og er en videreudvikling af et tidligere eksisterende ledersamarbejde i området. Modellen er at betragte som et formaliseret samarbejde på lederniveau med repræsentanter fra socialforvaltning, skoler, klubber, politi, jobcenter, distriktsområdechef og fritids- og ungdomsskoleleder samt administrationschefen for Brabrand Boligforening. Samarbejdet er bygget op omkring månedlige møder, hvor der koordineres og informeres om indsatser i området. På møderne kan der både vendes konkrete og

mere generelle problematikker med relation til lokalområdet.

Beredskabet i Gellerup/Toveshøj

Kernen i Gellerupmodellen er den handle- og beslutningskraft, der kendetegner det føromtalt beredskab, der har eksisteret 6 år i Gellerup/Toveshøj. Beredskabet indgår som en del af samarbejdet i Gellerupmodellen og er et netværk af kommunale medarbejdere, 12 frivillige foreninger og ca. 50 personer fra lokalområdet. Beredskabet kan rykke ud for at undgå, at problemer og uro eskaleres og eksempelvis fører til afbrænding af biler og containere. Der er ingen tvivl om, at styrken i Beredskabet ligger i den udprægede beslutningskompetence og handlekraft, der er centreret omkring en mindre styregruppe for Beredskabet bestående af repræsentanter fra politi, HotSpotcenteret under Socialforvaltningen i Aarhus Kommune samt Børne- og Ungeområdechefen i Gellerup/Toveshøj.

Et vigtigt særkende ved styregruppen er, at den kan beslutte, at der skal mobiliseres op til 50 personer på få timer, som er kendte og respekterede i lokalområdet i forhold til at få løst en aktuel situation. Dette kan f.eks. være et pludseligt opstået forlydende om, at der vil blive påsat brande i Gellerup/Toveshøj en bestemt dag i den kommende uge, hvorpå der så hurtigt kan stables et beredskab på benene, der efterfølgende sørger for få afværget en sådan hændelse. Foruden det at kunne handle hurtigt ligger der i Beredskabet et vigtigt forebyggende sigte. Ved at tage en uro i opløbet inden den eskaleres undgås der anholdelser og domme for f.eks. brandstiftelse eller vold.

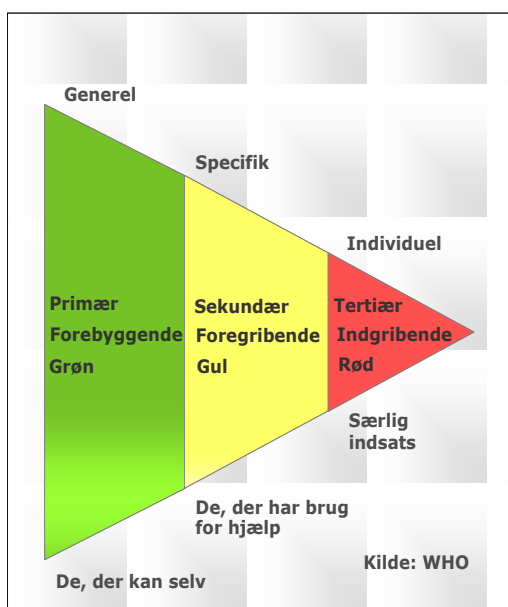
Flere af vores interviewpersoner nævner Beredskabet som særligt succesfuldt, fordi det er et tæt og fortroligt samarbejde, hvis succes i vid udstrækning bygger på den personbårne indsats. Jens Espensen, politikommissær ved lokalpolitiet i Aarhus Vest, understreger, at han ser den

høje grad af tillid og opbygget fortrolighed som en grundpille i samarbejdet, der gør det muligt at reagere så hurtigt og effektivt, som det viser sig i praksis.

Røde, gule og grønne unge

Jes Jørgensen, der er børne- og ungeområdechef for Gellerup/Toveshøj, nævner i relation til dette som en væsentlig styrke ved Beredskabet, at man i styregruppen ligeledes er i stand til at prioritere indsatser, ressourcer og strategier i forhold til den givne situation og dets omfang. Man evner således i Beredskabets styregruppe at målrette indsatser mod tre grupperinger eller niveauer af såkaldte "grønne", "gule" og "røde" unge, som kræver forskellige indsatstyper og tilgange. Denne gruppering af de unge er inspireret af WHO (se figur).

De "grønne unge" dækker over de unge, hvor indsatserne går ud på at arbejde med årsagerne til at nogle børn og unge begynder at begå kriminalitet. Kategorien de "gule unge" dækker over foregribende indsatser rettet mod gruppen af børn og unge, som begynder at begå kriminalitet, mens den tredje gruppe, "de røde unge", er den lille, hårde gruppe af unge, hvor det er nødvendigt med indgribende individorien-

terede indsatser mod unge, der allerede har begået kriminalitet.

Samvirket

Samvirket er et af de andre bærende samarbejder i Gellerup/Toveshøj, der kan karakteriseres som et bredt samarbejdende partnerskab og et kommunikativt netværk af forskellige interessenter fra Gellerup/ Toveshøj, hvor bl.a. Brabrand Boligorganisation indgår.

Det organisatoriske karakteristika ved Samvirket består i en styregruppe med 8-10 medlemmer, der har beslutningskompetence og med repræsentation af boligafdeling 4 og 5 i henholdsvis Gellerupparken og Toveshøj, tre offentlige repræsentanter, hvoraf et medlem er fra Gellerupmodellen, samt 3-5 repræsentanter fra foreningsområdet. Der er endvidere tilknyttet et sekretariat til styregruppen, der bl.a. er bemandet med en boligsocial medarbejder. I forhold til kvartalsmøderne, hvor lokale interessenter deltager, er det udover nøgleinstitutioner som skoler, klubber, boligforeninger og bibliotek også den lokale kirke, moské, og de frivillige foreninger i boligområderne der deltager.

Vi kan konstatere, at et meget vigtigt element for de deltagende i Samvirket er det såkaldte *politiets kvarter*. Dette er et fast dagsordenpunkt på møderne i Samvirket, hvor politiet har 15 minutter til at fremlægge deres aktuelle vurdering af situationen i området og informere om, hvilke indsatser og prioriteter politiet har i området det næste stykke tid. Et eksempel på dette kan være, at der har været en stigning i antallet af groft gaderøveri i området, hvilket kommunikerer ud i politiets kvarter, som noget der har en ekstra politimæssig prioritering den kommende tid.

Flere af vores interviewpersoner fremhæver politiets kvarter som meget vigtigt, fordi de både kan indrette deres eget virke i området efter politiets information og

få det formidlet videre ud i lokalmiljøet, så beboere er forberedt på og vidende om, hvorfor politiet er mere til stede i en periode.

Udover politiets kvarter er det gennemgående kendetegnende for Samvirket, at det er et kommunikativt netværk. Samarbejdet har her et klart kommunikativt sigte, hvor tiltag og budskaber formidles ud i lokalområdet via de mange centrale aktører, der er med i samarbejdet, og samtidig at aktørernes specifikke viden fra boligområdet bringes til torvs i samarbejdet. Samvirket understøtter på denne måde det mere aktivt indgribende arbejde i Beredskabet.

Lokalråd Aarhus Vest

Lokalrådene blev sammen med kredsrådene oprettet i forbindelse med den seneste politireform i 2007, og der er med disse råd skabt et organisatorisk fundament for, at politiet kan samarbejde med et boligområdes nøgleaktører som eksempelvis boligorganisationer, skoleinspektører eller fritids- og ungdomsskoleledere i forhold til det kriminalitetsforebyggende arbejde. I politireformen fremhæves det således, at resultaterne i forhold til at forebygge kriminalitet skal nås gennem lokale aktiviteter (se faktaboks 1).

Det skal her understreges, at der naturligvis også før lokalrådenes oprettelse i 2007 gennem flere år har været forskellige særdeles velfungerende samarbejder mellem politi og nøgleaktører i de udsatte boligområder.

Når det alligevel er vigtigt at nævne lokalrådenes oprettelse, er det fordi det her bliver præciseret og tydeliggjort, hvor væsentligt det er at samarbejde, koordinere og dele viden om kriminalitetsforebyggende indsatser målrettet børn og unge.

Set i forhold til Aarhus er et væsentligt og ganske konkret resultat af politireformen i 2007, at der i dette år sker en vigtig opprioritering af lokalpolitiindsatsen i Gellerup/Toveshøj med etableringen af en lokalpolitistation i området med døgnbetjening og med en væsentlig udvidelse af betjentenes tilknytning til lokalpolitistationen med placering i City Vest.

Lokalrådet Aarhus Vest er baseret på, at det skal supplere allerede eksisterende tværfaglige og tværsektorielle samarbejder i Aarhus. Lokalråd Aarhus Vest dækker både Gellerup/Toveshøj og Bispehaven ligesom andre udsatte boligområder i Aarhus er repræsenterede og skal ses i samspil til de tre øvrige lokalråd i Aarhus Kommune, som er det tværgående område.

Faktaboks 1: Kreds- og lokalrådene i de 12 danske politikredse

Kreds- og lokalrådenes hovedopgave er at give borgerne en oplevelse af trykthed og sikkerhed og at forebygge kriminalitet. I forhold til det kriminalpræventive arbejde, kan dette gøres ved at:

- varetage det overordnede ansvar for det lokale samarbejde og forebyggelsen, herunder kriminalitetsforebyggelse
- tænke kriminalitetsforebyggelse meget bredt
- aktivere lokalsamfundet og borgerne mere i det kriminalitetsforebyggende arbejde
- arbejde tværfagligt og tværsektorielt
- holde sig opdateret om udviklingen i kriminaliteten, de lokale sociale og uddannelsesmæssige forhold mv., og forholde sig konstruktivt til det.

Den bagvedliggende tanke er, at forebyggelse af kriminalitet er en opgave for alle – både offentlige myndigheder, private virksomheder og borgere. Den mest effektive forebyggelse sker i et tæt samarbejde mellem mange aktører i samfundet – skoler, socialforvaltninger, teknik- og miljøforvaltninger, det psykiatriske system, kriminalforsorgen, politi, forældre, bolig-, grundejer- og idrætsforeninger, klubber mv.

(Kilde: Det Kriminalpræventive Råd)

desamarbejde og SSP, Lokalråd for misbrugsindsats og lokalråd PSP (psykiatri, socialforvaltning og politi). Lokalråd Aarhus Vest består af ca. 20 personer på lederniveau.

Lokalråd Aarhus Vest er udover deltagelse af to politikommissærer repræsenteret ved bl.a. skolelederne, børne- og ungechef, forretningsfører for Boligforeningen Præstehaven i Bispehaven samt henholdsvis inspektør og administrationschef for Brand Boligforening.

Det gennemgående svar fra vores kvalitative undersøgelse er, at langt hovedparten af de interviewede udtrykker tilfredshed med lokalrådssamarbejdet og især den videndeling, der sker på møderne i forhold til erfaringer og status på udviklingen i de forskellige udsatte boligområder i Aarhus.

§ 115 møder

Som et vigtigt supplement til de nævnte samarbejdsformer spiller de såkaldte § 115 møder en ganske vigtig rolle. § 115 møderne har deltagelse af hovedsageligt politi, socialforvaltning, lokale skoler og fritids- og ungdomsskoleleder, og eksisterer i begge boligområder. Samarbejdet dækker over de møder, hvor politiet, jf. Retsplejelovens § 115, kan videregive oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold til andre myndigheder, hvis videregivelsen anses som nødvendig af hensyn til det kriminalitetsforebyggende arbejde ligesom en myndighed kan videregive oplysninger om enkeltpersoner til politiet.

Disse møder fremhæves især af Anders Glahn og Muhammed Ibrahim, der er henholdsvis fritids- og ungdomsskoleleder i Gellerup/Toveshøj og souschef i "Klubberne", som et vigtigt tværfagligt styringsredskab, der er afgørende i forhold til enkelt-sagsbehandling og udveksling af viden om den unge. På § 115 møderne i Gellerup/Toveshøj og Bispehaven drøftes gruppedannelser og kriminalitetstruede enkelt-

personer, især de "røde unge", der er den særligt hårde kerne.

Det kriminalitetsforebyggende samarbejde i Bispehaven

I forhold til samarbejdet omkring den kriminalpræventive indsats i Bispehaven er det Ledelsessamarbejdet eller Direktionen, der udgør det organisatoriske omdrejningspunkt i det kriminalitetsforebyggende arbejde i området. Direktionen i Bispehaven er et ledelsesforum bestående af ledere af kommunale institutioner med tilknytning til Bispehaven, boligselskabet Præstehavens ledelse, lokalpoliti, områdechef, projektleder på den boligsociale helhedsplan for Bispehaven samt Hotspotcenteret under Socialforvaltningen i Aarhus Kommune.

På papiret er der klare paralleller i forhold til Beredskabet i Gellerup/Toveshøj, da Direktionen i Bispehaven består af lederne med beslutningskompetence og mulighed for at kunne igangsætte handlinger i forhold til at løse boligområdetets kriminalitetsproblemer. Ligeledes er formålet med Direktionen, at det skal styrke det tværgående samarbejde mellem de involverede institutioner i forhold til at kunne lave endnu tidligere kriminalitetsforebyggende indsatser. Direktionen er således på papiret en direkte pendant til Beredskabet i Gellerup.

Baseret på udsagn fra de interviews, vi har foretaget med centrale aktører i Bispehaven, kan vi imidlertid konstatere, at samarbejdet i Direktionen på visse punkter kan optimeres. En fremtrædende aktør med mange års erfaring inden for det boligsociale felt i Bispehaven fremhæver, at der er en vis uenighed i samarbejdet med de kommunale aktører vedrørende en løsning på den mindre gruppe af stærkt kriminelle unge, og at det er afgørende fremadrettet at få løst dette.

Det er dog vigtigt at understrege, at det er vurderingen i Aarhus kommune og i Bis-

pehaven, at der på det generelle plan er en stor enighed omkring samarbejdet. Eksempelvis er der i fællesskab etableret 30/30 samarbejdet (se kapitel 9) og en meget tidlig kriminalpræventiv indsats mod børn og unge, hvor det tidlige kriminalitetsforebyggende arbejde er afgørende. Den uenighed, der fremhæves af nogle interviewpersoner i forhold til Bispehaven, knytter således sig alene til de få stærkt kriminelle unge i det røde felt, som man allerede har meget fokus på i Bispehaven.

Vi kan således konstatere, at en meget vigtig forskel mellem Bispehaven og Gellerup/Toveshøj i forhold til det kriminalpræventive samarbejde er, at beredskabet i Bispehaven ikke fungerer med den samme handlings- og beslutningskraft, som Beredskabet i Gellerup/Toveshøj.

Derudover skal det nævnes, at Bispehaven som før nævnt er repræsenteret i Lokaleråd Aarhus Vest ved forretningsføreren for boligforeningen Præstehaven, en klubleder, fritids- og områdechefen og projektlederen på den boligsociale helhedsplan ligesom der i alle andre udsatte boligområder i Aarhus naturligvis også er de såkaldte § 115 møder i Bispehaven.

Endelig er der i niveauet under Direktionen i Bispehaven et børne- og ungesamarbejde på medarbejderniveau, hvor skoler, foreninger, klubmedarbejder og øvrige nøglerepræsentanter fra boligområdet mødes for at drøfte og vende fælles aktiviteter for børn og unge i området. Her ligger der også paralleller til Samvirke-samarbejdet i Gellerup/Toveshøj. Dette samarbejde fremhæves som velfungerende.

Opsamling og konklusion

Overordnet kan det konstateres, at samarbejdet og organiseringen omkring det kriminalpræventive arbejde i Gellerup/Toveshøj er yderst velfungerende, og at det har været det gennem en længere årrække. Samarbejdet i Gellerup/Toveshøj bærer samlet set præg af et samarbejds-mæssigt langt sejt træk, der har givet flere nøglepersoner fra politi, kommune og lokalområdet tid til at opbygge nogle tillidsfulde og tætte samarbejdsrelationer. Dette er et samarbejde, der særligt de senere år har vist sig at bære stor frugt.

Det kriminalpræventive samarbejde bygger på en høj grad af tillid og et godt personligt samarbejde. Her politikommissær Jens Espensen, Børne- og områdechef Jes Jørgensen og Fritids- og ungdomsskoleleder Anders Glahn. Foto: CFBU

Det er samtidigt et særkende ved området, at der eksisterer flere samarbejdsfora, der supplerer og støtter hinanden i det kriminalpræventive arbejde, men hvor der også er visse forskelle.

Det kan konstateres, at en afgørende grundpille i det kriminalpræventive samarbejde i Gellerup/Toveshøj er Beredskabet, der er karakteriseret ved at udgøre det vigtigste beslutningsorgan i forhold til eksempelvis indsatser, der skal igangsættes hurtigt i boligområdet.

Samvirket adskiller sig fra Beredskabet ved at fungere som et kommunikativt netværk og med en meget bred repræsentation af foreninger og nøgleinstitutioner fra området. Det er særligt kendetegnende for møderne i Samvirket, at politiet som fast dagsordenpunkt videreformidler nyttig viden til de øvrige deltagere i samarbejdet. Dette sikrer, at informationen spredes effektivt videre ud i lokalområdet, og er med til at holde beboerne orienteret om eksempelvis en kommende politiindsats i området.

De såkaldte § 115 møder har den nøglefunktion, at der i dette samarbejde sker en meget konkret videns- og informationsudveksling og enkeltssagsbehandling omkring især de mest kriminelle unge i området på cpr-niveau. Lokalrådet Aarhus Vest fungerer som et bredere aarhusiansk kriminalpræventivt samarbejde med repræsentanter fra flere udsatte boligområder i Aarhus (som eksempelvis Bispehaven). Her er det især videreformidlingen af gode

erfaringer fra et boligområde til et andet, der kendetegner lokalrådssamarbejdet.

Samarbejdet om det kriminalpræventive arbejde i Bispehaven er forankret i Direktionen (med deltagelse af bl.a. politi, kommune og områdechef), der organisatorisk har samme funktion som Beredskabet i Gellerup/Toveshøj. Som konstateret er der fremadrettet mulighed for at optimere samarbejdet omkring de mest kriminelle unge, hvis der opnås enighed om en fælles indsats.

Børne- og ungesamarbejdet i Bispehaven med deltagelse af bl.a. skoler og klubmedarbejdere har klare paralleller til Samvirket i Gellerup/Toveshøj med mulighed for at drøfte aktiviteter for områdets børn og unge. Ligeledes er det vurderingen, at § 115 møderne i Bispehaven tillægges en lige så stor betydning som i det kriminalpræventive arbejde i Gellerup/Toveshøj.

Det kan konkluderes, at antagelsen om, at et velfungerende kriminalpræventivt samarbejde i boligområdet har en kriminalitetsreducerende effekt i vid udstrækning kan bekræftes. Det er sandsynligt, at det stærke kriminalpræventive samarbejde i Gellerup/Toveshøj er en vigtig forklaring på, hvorfor kriminalitetsraten siden 2007 er faldet i området. For Bispehaven er det sandsynligt, at en fuld enighed i samarbejdet i Direktionen omkring de mest kriminelle unge ville have resulteret i en lavere kriminalitetsrate.

Civilsamfundets rolle og betydning

Hvad kan civilsamfundet bidrage med i forhold til det kriminalpræventive samarbejde og hvordan sikres det, at civilsamfundet aktivt inddrages i det kriminalpræventive samarbejde?

Hvordan kan civilsamfundet påvirke kriminalitetsudviklingen?

I dette kapitel uddybes det, hvilke forskelle vi kan konstatere i de to boligområder, når det kommer til den rolle frivillige ildsjæle, foreninger og klubber spiller i de to boligområder. Vi kan konstatere fra vores interviews, at en aktiv beboerinvolvering, foreninger, klubber og idrætsfaciliteter er temaer, der har betydning i forhold til en helhedsorienteret kriminalitetsforebyggende indsats. Det gælder særligt i Gellerup/Toveshøjs tilfælde. Kapitlet forholder sig ligeledes til den overordnede antagelse, om at civilsamfundet og de ildsjæle, der er tilknyttet foreninger og klubber i et udsat boligområde, er vigtige at få involveret i det kriminalpræventive arbejde, fordi civilsamfundet ofte har en vigtig viden om de unge. Betydningen af civilsamfundet i det kriminalpræventive arbejde finder man eksempelvis ekspliciteret i Manchesters kriminalitetsreducerende strategiudspil, *Manchester Crime Reduction Strategy 2008-2011*, hvori det bl.a. betones, at en aktiv involvering af et boligområdes mange frivillige foreninger og ildsjæle styrker det kriminalpræventive arbejde, fordi civilsamfundet er med til at føre en positiv social kontrol med boligområdet.

Før det drøftes hvilke væsentlige forskelle, der kan registreres mellem Bispehaven og Gellerup/Toveshøj beskrives først nogle af de væsentligste boligsociale aktiviteter i de to områder i nogle overordnede træk.

Udvalgte boligsociale aktiviteter i Gellerup/Toveshøj

Tæt på indkøbscentret City Vest ligger Gellerup Bibliotek. På biblioteket har man i en årrække arbejdet med en udvidelse af bibliotekets funktion med etableringen af eksempelvis det såkaldte folkeinformationsprojekt, hvor frivilligt ansatte bl.a. hjælper beboerne med at forstå rettingerne og pligterne i det offentlige system. Det kan eksempelvis være hjælp til at forstå indholdet i et brev fra socialforvaltning.

Der findes flere lignende rådgivningsservicer i Gellerup/Toveshøj ligesom Brand Boligforening har sin egen vejledningstjeneste og afdeling 5 i Toveshøj siden 2007 har haft sin egen beboerrådgiver, hvor familiens trivsel er i centrum.

Projektet Folkeinformationen er et af de mange boligsociale projekter, der blev igangsat i årene 2000-2008 i Gellerup/Toveshøj og i to andre udsatte boligområder i Aarhus. Projekterne blev støttet af EU-midler under det interregionale projekt URBAN II og fik i alt 130 mio. kr. For midlerne blev der iværksat en række erhvervs- og integrationsfremmende indsatser som eksempelvis Idrætshallen Globus 1, der åbnede i 2005 med det mål at få flere unge ind i det etablerede foreningsliv.

URBAN II fokuserede endvidere på samarbejdet mellem frivillige og professionelle og i afdeling 4 i Gellerup er det lykkedes at styrke de frivillige beboeres engagement. URBAN II har været et springbræt for meget af det frivillige arbejde, der i dag kendetegner boligområdet. Koordineringen af det frivillige arbejde er sammen med nogle af de andre boligsociale aktiviteter fortsat i kommunalt regi efter, at URBAN II stoppede (Det Boligsociale Fællessekretariat 2009; Erhvervs- og Byggestyrelsen, 2005).

I 2009-2014 har boligområdet fået støtte fra Landsbyggefonden til boligsocialt arbejde, og der er lavet en social helhedsplan for området. Aktiviteterne i denne plan er bl.a. fritidspatruljen og Meyerprojekter. Førstnævnte er et projekt, der arbejder på at få børn til at bruge nærområdets fritidsaktiviteter, mens Meyerprojektet sørger for vedligeholdelse af områdets fællesarealer med inddragelse af beboerne og særligt børn og unge i arbejdet. Ifølge flere interviewpersoner har nedenstående boligsociale projekter bidraget positivt til det kriminalpræventive arbejde i området.

Unge 4 Unge: Er et projekt drevet af frivillige unge under ledelse af en kommunal

ansat koordinator og har eksisteret i en del år. Unge 4 Unge opsøger andre unge på deres lokale mødesteder og søger at skabe en konstruktiv dialog om adfærd i det offentlige rum og om den enkelte unges uddannelses- og jobplaner. Unge 4 Unge arrangerer også enkeltstående aktiviteter.

Folkeinformationer: Er som allerede nævnt et projekt som bl.a. hjælper beboere med at finde rundt i det offentlige system. Det er typisk hjælp til at forstå indholdet af breve fra det offentlige, men der er også hjælp at hente i forhold til at undgå inkassosager, møde i byretten eller i forhold til de kommunale institutionstilbud. Det vil senere i kapitlet uddybes, hvilken funktion Folkeinformation har i området.

Udvalgte boligsociale aktiviteter i Bispehaven

Midt i Bispehaven ligger Trivselshuset, som gennem flere år har været omdrejningspunkt for de boligsociale aktiviteter i afdelingen. Huset rummer mange aktiviteter for børn og unge og tilbyder frokost og fællesspisning alle ugens hverdage. Siden 2009 har der for området været en social helhedsplan støttet af Landsbyggefonden. Flere interviewpersoner fremhæver tre projekter, der har bidraget positivt til det

kriminalpræventive arbejde i Bispehaven:

Outsiders 2 Insiders: Hvor en gruppe unge fungerer som rollemodeller for en gruppe utilpassede unge. Projektet tilskrives blandt en væsentlig del af æren for, at der under renoveringen var mindre hærværk og tyveri end vanligt.

30+30 projektet: Projektet er en mentorordning, hvor 30 frivillige voksne fra Bispehaven følger 30 udsatte unge i 30 dage op til en ferie. Projektet blev iværksat, fordi Bispehaven var præget af øget uro, hærværk og kriminalitet i ferierne, hvor børn og unge havde masser af fritid. Efter første mentorforløb var ferierne i Bispehaven mere fredelige.

Kontaktstedet. Dette var indtil 2007 et værested, hvor utilpassede børn fra 6-14 år kunne komme som de ville og få voksenkontakt og støtte. Ifølge interviewpersonerne havde stedet en kriminalitetsreducerende effekt.

Betydningen af fritids- og idrætsaktiviteter

Der er ingen egentlige idrætsfaciliteter i Bispehaven, men de unge kan benytte Globus 1. Den lokale klub for børn og unge blev lukket for nyligt, men indtil da var Bispeha-

Fritids- og ungdomsskoleleder Anders Glahn viser idrætsfaciliteterne frem. Foto: CFBU.

vens klub åben for områdets beboere. I 2009 benyttede knap 10 % af Bispehavens børn og unge den lokale fritidsklub. I resten af Aarhus var andelen ca. 32 %. (Det Boligsociale Fællessekretariat, 2009). En opgørelse over antallet af børn og unge, der bruger fritidsklubberne viser, at dækningsgraden for Gellerup/Toveshøj var på ca. 14 % i 2009, mens den for resten af Aarhus var ca. 32 % (Det Boligsociale Fællessekretariat, 2009).

Baseret på en række gennemgående udsagn fra vores interviews er det vores opfattelse, at Bispehavens udfordringer i forhold til civilsamfundet ligger i, at det endnu ikke er lykkedes at skabe en lokal forankret foreningskultur, der formår at få fat i og få involveret de børn og unge i område, som enten begår kriminalitet eller er i risikogruppen for at begå kriminalitet.

Flere interviewpersoner nævner, at de gamle idrætsklubber i området, som f.eks. bokseklubben, er forsvundet ligesom det er et problem, at man ikke har formået at få involveret mange af forældrene til børnene og de unge i området. En af vores interviewpersoner mener, at beboere i Bispehaven kan aktiveres. På nuværende tidspunkt er det frivillige engagement koncentreret omkring enkelte ad hoc arrangementer, og det konstateres hos flere af de interviewede, at der mangler en egentlig foreningsdannelse omkring disse enkeltstående aktiviteter. En centralt placeret aktør i Bispehaven udtrykker det således:

”Der er intet foreningsliv, og der er ingen kommunale og ingen boligsociale tilbud til dem.”

Mens en anden interviewperson peger på, at:

”Bispehaven hænger bagefter med sociale indsatser.”

Involvering af civilsamfundet

Det er et særkende ved Gellerup/Toveshøj, at dets mangfoldige beboersammensætning i vid udstrækning afspejler sig i den forenings-, idræts- og klubkultur, der eksisterer i området. Som en af vores interviewpersoner formulerer det, har det at Gellerup/Toveshøj er et så beboermæssigt stort område gjort det nødvendigt at have så mange foreninger og aktiviteter for området. Samtidig peges der dog på, at foreningerne i Gellerup/Toveshøj generelt har manglet ordentlige faciliteter. Dette forsøger man nu at styrke i forbindelse med det nyoprettede Foreningernes Hus.

Foruden eksistensen af en række aktive foreninger for områdets forskellige beboere har Gellerup/Toveshøj i modsætning til Bispehaven en velforankret idrætsklub i fodboldklubben ACFC. Klubben har med dets centrale placering midt i Gellerup tæt på legepladser og åbne arealer en vigtig funktion som et af områdets aktive åndehuller. Klubben er med til at skabe social og idrætsmæssig aktivitet for de unge eksempelvis i forbindelse med ferieperioder.

Det er generelt kendetegnende for Gellerup/Toveshøj, at der gennem flere år har eksisteret samarbejder, aktiviteter og indsatser målrettet områdets forskellige beboere og særligt gruppen af børn og unge. Det er derfor i høj grad det lange seje træk, der nu for alvor viser sig at virke i forhold til at få involveret beboerne, understreges det fra flere sider.

En af de andre væsentligste forklaringer på, at det er lykkedes at få involveret beboerne i Gellerup/Toveshøj er, at man især inden for foreningsområdet meget bevidst arbejder med det, der kaldes en ”noget for noget-holdning”. Nøgleordene i ”noget for noget-holdningen” er mobilisering, involvering og ansvar, og holdningen praktiseres f.eks. i forbindelse med afholdelse af sociale arrangementer i området. Et eksempel på ”noget for noget-holdningen” i Gellerup/Toveshøj er, hvis man som beboer

får udleveret nøgler og ansvar for at afholde et socialt arrangement i et af områdets lokaler, så forventes det den modsatte vej, at man stiller op på et senere tidspunkt og tager aktiv del i et arrangement.

I forhold til dette pointerer fritids- og ungdomsskoleleder i Gellerup/Toveshøj, Anders Glahn, vigtigheden af den udbredte grad af det frivillige engagement i områderne og særligt det at få mobiliseret de frivillige kræfter omkring aktiviteter. Med den sociale kontrol menes der, at områdets beboere på godt og ondt holder øje med og kender hinanden. For Anders Glahns vedkommende handler det om at finde de stærkeste voksne og så få mobiliseret dem. Dermed skabes der interesse for at beboerne hjælper til i området, støtter op og tager del i aktiviteterne.

Projekt folkeinformation på Gellerup Bibliotek

Involveringen af civilsamfundet og den direkte kontakt med beboerne kommer også til udtryk i andre sammenhænge.

En af disse sammenhænge er biblioteket i Gellerup, der er en nøgleinstitution for en meget stor del af områdets beboere. Bibliotekets klassiske funktion er udvidet til også at fungere som et samlingssted for forskellige sociale aktiviteter. En af de centrale aktiviteter er som tidligere beskrevet projektet folkeinformation, der ikke direkte kan kobles til det kriminalpræventive arbejde, men projektet er vigtigt at nævne her, fordi projektet bl.a. er lykkedes med at opnå kontakt til nogle af de socialt udsatte familier i området. Det vil sige familier, hvor det må formodes, at nogle af børnene befinde sig en i risikozone for at udvikle en kriminel løbevej. Set i det lys mener vi, at folkeinformation på visse punkter godt kan ses som en tidligt kriminalitetsforebyggende aktivitet.

Folkeinformation kan som allerede nævnt betragtes som et brobyggende rådgivnings- og informationstilbud mellem det offentlige system og den enkelte borger, hvor de ansatte, som typisk er i fleksjob, er beboere ansat af Aarhus Kommune. Et formål med folkeinformationsprojektet har, som en af vores interviewpersoner

De mange arrangementer involverer beboerne i boligområdet. Her kulturdag i Gellerup/Toveshøj. Foto: Helle Hansen.

rammende formulerer det, været at gøre den ansatte fra boligområdet til en god bureaukrat. Med andre ord kan man sige, at folkeinformation bygger på en kommunalt forankret strategi baseret på, at information og rådgivning fra kommunalt side lægges helt ud tæt på borgeren. Her er den ansatte ikke en, der repræsenterer det offentlige og kommunale system, men er en lokalkendt beboer som foruden et nøje kendskab til det danske offentlige system har forudsætningerne til at sætte sig ind i de behov for information en stor del af beboerne i Gellerup/Toveshøj har.

Opsamling

Det kan konstateres, at der i Gellerup/Toveshøj er en udpræget involvering af civilsamfundet og af områdets beboere. Ligeledes kan det konstateres, at mange af de frivillige foreninger spiller en vigtig rolle i det kriminalpræventive samarbejde og i forhold til at få lavet aktiviteter for de mange børn og unge i området. "Noget for noget-holdningen" er et nøglebegreb, der kendetegner den måde beboere omgås hinanden på i Gellerup/Toveshøj, og gør at der er "flere øjne" på folk. Forskellen i forhold til Bispehaven ligger særligt i forhold til netop dette ligesom det kan konstateres, at der i Bispehaven mangler fritids- og idrætsaktiviteter for områdets børn og unge. Ligeledes fremhæver ingen af de interviewede nøglepersoner i Bispehavn, at der som i Gellerup/Toveshøj eksisterer en tilsvarende "noget-for-noget holdning.

Principper og metoder i politiets arbejde

Hvordan arbejder politiet konkret med at etablere kontakt til og dialog med områdets børn og unge, og hvad ligger til grund for de generelt positive holdninger i området til politiets arbejde?

Hvordan kan principper og metoder i politiets arbejde påvirke kriminalitetsudviklingen?

I dette kapitel er fokus lagt på de resultater og erfaringer, der kan udledes fra vores interviews i forhold til politiets kriminalpræventive arbejde ligesom det præsenteres, hvilke metoder og tilgange der kendetegner politiets tilgang til de unge.

I kapitlet undersøger vi ikke, om det har positive resultater for det kriminalpræventive arbejde at placere en nærpolitstation i det udsatte boligområde. Ønsket med kapitlet er alene at afdække, hvordan politiet konkret arbejder kriminalpræventivt og opsøgende i boligområderne, og hvordan politiet møder de unge. Om politiet er fysisk placeret i boligområdet eller ej er i denne sammenhæng ikke det afgørende. Det afgørende er at se på, hvordan et opsøgende, samarbejdende og synligt politiarbejde konkret praktiseres i de to boligområder. Ligeledes har kapitlet fokus på at afdække, hvorvidt det kan antages, at et synligt og opsøgende politi øger kendskabet hos de unge om politiets metoder og funktion som autoritet.

Antagelsen bygger på konkrete positive erfaringer i Manchester med aktivt at involvere foreninger i et helhedsorienteret samarbejde. I Manchester-området *Moss Side* spiller foreningen CARISMA (*Community Alliance or Renewal Inner South Manchester Area*) en vigtig rolle som talerør for de mest udsatte beboere i *Moss Side* og i forhold til at fastholde beboernes tillid til politiet. CARISMA er lykkedes med at få skabt en beboermæssig større involvering i det kriminalpræventive samarbejde, hvor bl.a. tidligere kriminelle fungerer som gadepræster og opsøger kriminelle unge på gaden i forsøget på at få dem bragt ud af kriminaliteten. Ligeledes peger en undersøgelse på (Welsh & Farrington, 2008), at beboernes engagement i lokalområdet og antallet af sociale relationer øger den sociale kontrol positivt, hvilket kan bidrage til at kriminaliteten mindskes.

Inden en drøftelse af dette skal der kort knyttes nogle bemærkninger til, hvad der ligger i begrebet problemorienteret politiarbejde, idet denne politimæssige strategi dækker over en bredspektret tilgang til kriminalpræventivt arbejde med fokus på netop tværgående samarbejdsformer. Vi mener, at der er flere lighedspunkter mellem hovedtankerne i det problemorienterede politiarbejde, og den måde politiet arbejder på i Gellerup/Toveshøj og Bispehaven.

Problemorienteret politiarbejde (POA)

POA er udviklet i USA i 1979 og blev introduceret for på daværende tidspunkt at gøre politiet bedre til at forebygge og bekæmpe kriminalitet. POA har siden udviklet sig til at være en af de mest benyttede politistrategier i USA. Implementeringen af POA betyder, at politiet arbejder med en bred vifte af samfundsproblemer ud over kriminalitet, herunder sociale problemstillinger. Dette betyder bl.a., at politiet i højere grad indgår i tværfaglige samarbejder med eksempelvis en frivillig forening i et udsat boligområde.

POA's anvendelse internationalt er særligt derved, at der lægges vægt på, at der er tale om et fokuseret politimæssigt arbejde med fokus på problemer i stedet for på den enkelte kriminelle hændelse og nødopkald. POA forudsætter, at politiet får identificeret de bagvedliggende årsager til problemer, der målrettet kan arbejdes med at løse, hvilket bl.a. kan ske i et tværfagligt samarbejde med socialforvaltninger.

Det betyder, at politiet ideelt set derved ikke kommer til at bruge ressourcer på noget, de ikke har kompetencerne til at udføre. Det kan bl.a. være i forhold til dele af et analysearbejde af et områdes problem, hvor politiets viden i væsentligt grad vil bero på den viden og de informationer, som eksempelvis en SSP-medarbejder eller en leder i et værested kan viderebrin-

ge. POA kan opdeles ved brug af en amerikansk model, den såkaldte SARA-model, der er blevet introduceret til at implementere POA. SARA-modellen dækker over fire hovedfaser, som politiet skal igennem, når POA gennemføres. De fire hovedfaser er: (1) En *scanningsfase* hvor politi får identificeret og prioriteret problemer, som udmønter sig i kriminalitet og uroligheder i området, (2) En *analysefase* hvor de identificerede problemer analyseres og gennemgås med henblik på at afgøre, hvilke indsatser der skal igangsættes, (3) en *responsefase* med udvikling og implementering af de indsatser der skal løse problemerne, og (4) en *vurderingsfase* hvor effekten af indsatsen måles.

Synlighed og genkendelighed

Ingen af de politibetjente vi har interviewet nævner eksplicit, at de arbejder med en problemorienteret tilgang, men de metoder og den tilgang, der konkret praktiseres i Gellerup/Toveshøj har klare paralleller til problemorienteret politiarbejde.

Et af de mest positive særtræk, som fremhæves i forbindelse med politiindsat-

sen i Gellerup/Toveshøj, er den høje grad af synlighed fra politibetjentene i boligområdet. Den udprægede politimæssige synlighed hænger bl.a. sammen med placeringen af lokalpolitistationen i City Vest og opprioriteringen af politiindsatsen i området efter Politireformen i 2007 samt placeringen af Socialcenter Vest i umiddelbar nærhed af stationen. Det er dog ikke hele forklaringen. Det er især ordene synlighed og genkendelighed, der går igen som de nøglebegreber vores interviewpersoner nævner i deres positive vurderinger af politiets arbejde.

Her skal det nævnes, at også den såkaldte forebyggelsessektion under Aarhus Politi, hvor en enhed af betjente udfører et kriminalitetsforebyggende arbejde, ligeledes fremhæves i udprægede positive vendinger. Forebyggelsessektionen fremhæves fra flere sider som en politimæssig indsats, der understøtter og supplerer det kriminalitetsforebyggende arbejde, som lokalpolitiet i Gellerup/Toveshøj dagligt udfører.

Den markante synlighed og ikke mindst det at patruljeringen i områderne foretages af

De unge i Gellerup/Toveshøj har et godt kendskab til det lokale politi. Foto: Scanpix

de samme betjente er vigtigt at understrege betydningen af. Flere interviewpersoner fremhæver således, at den kendsgerning at de samme betjente er lokalt kendte og fast til stede i Gellerup/Toveshøj har en væsentlig betydning for opbygningen af et respektfuldt og ligeværdigt forhold mellem betjentene og de unge.

Genkendeligheden har også den positive virkning, at der gradvist over årene er opbygget et stadigt større kendskab blandt en stor del af Gellerup/Toveshøjs børn og unge til disse betjente. Dermed opnår de unge en indsigt i og forståelse for, hvad der reelt er en betjents arbejde og funktion, som det nævnes fra flere interviewpersoner.

Også i forhold til Bispehaven omtaler en række interviewpersoner med nøje kendskab til Bispehaven politiets indsats i boligområdet i meget positive vendinger. Flere af de betjente der laver det opsøgende arbejde i Gellerup/Toveshøj er også meget synlige og aktivt til stede i Bispehaven, især i de perioder hvor der er et særligt behov for at patruljere i området.

Flere interviewpersoner peger på en vigtig forskel mellem Bispehaven og Gellerup/Toveshøj er, at den tillid og det kendskab de unge gennem en årrække har opbygget til politiet i Gellerup/Toveshøj ikke på nuværende tidspunkt er lige så fremtrædende i Bispehaven.

Som et eksempel på dette forklarer en af vores interviewpersoner med nøje kendskab til de unge i både Gellerup/Toveshøj og Bispehaven, at:

“Der er helt klart forskel på, hvordan de unges tillid er til politiet alt efter om de kommer fra Bispehaven eller Gellerup. Når der er drenge fra Gellerup i [Globus 1] hallen, og politiet er i området, tager de det ikke så nøje. Men når der er drenge fra Bispehaven – det oplevede vi så sent som i

går – så kommer de helt op at køre, når de ser politiet.”

Tillid og dialog

I forhold til nærpoltiets arbejde i Gellerup/Toveshøj fremhæves foruden synlighed og genkendelighed ordene dialog, respekt og konsekvens som bærende principper i politiets kriminalpræventive arbejde. I kombination med den fysiske tilstedeværelse i området har det som tidligere konstateret en vigtig betydning, at politiet sidder med som en afgørende aktør i de centrale samarbejdsfora for boligområderne.

Hvad angår forholdet mellem politiet og de unge i boligområderne, kan det konstateres, at Gellerup/Toveshøj fremhæves som et område, hvor graden af tillid og kendskab til politiets funktion og arbejde er særligt markant til stede. En ledende medarbejder med indgående kendskab til de unge i Gellerup/Toveshøj peger på, at for de børn og unge, som enten er risikogruppen for at udvikle en kriminel adfærd eller som allerede er i kriminalitet, er det afgørende, at de får en klar forståelse for og indsigt i politiet som autoritet. En interviewperson fremhæver i denne forbindelse, at:

“Mødet med politiet giver en modvægt til de meget fasttømrede fordomme, der kan være mod politiet, og det gør det nemmere for de unge at vælge de rigtige løsninger”.

Opsamling

Det er det gennemgående svar fra vores interviewpersoner, at politiets opsøgende tilgang og dialog med de unge i boligområderne fremhæves i meget positive vendinger. Det er overordnet indtrykket hos de interviewede, at den politimæssige metode og de principper politiets opsøgende tilgang bygger på anses som ganske virkningsfulde strategier over for de unge. Ligeledes fremhæves det, at politiets rolle

i de beskrevne samarbejdsfora er vigtig, særligt i forhold til udveksling af nyttig viden, der kommer alle involverede parter i de beskrevne samarbejdsfora til gode. Langt hovedparten af de interviewede understreger endvidere, hvor vigtigt det er, at politiet er kendt, respekteret og synligt til stede, og at de unge er på fornavn med politibetjentene. Det sidstnæv-

te fremhæves særligt i forhold til politiets arbejde med de unge i Gellerup/Toveshøj. Det kan derfor sandsynligt, at den opsøgende og synlige politiindsats i området ligesom det kriminalpræventive samarbejde har haft en indvirkning på faldet i kriminalitetsraten i Gellerup/Toveshøj siden 2007.

Interviewpersoner og litteraturliste

Interviewpersoner

Afif Abdal Opsøgende medarbejder ved "klubberne" i Gellerup

Allan Søstrøm Forretningsfører for boligforeningen Præstehaven i Bispehaven siden 1997 og medlem af lokalrådet Aarhus Vest og Direktionen i Bispehaven

Allan Årslev Politikommissær og leder af den kriminalpræventive sektion i Østjylland. Sidder med i alle fire lokalråd i Aarhus Kommune

Anders Glahn Fritids- og ungdomsskoleleder for Gellerup og Toveshøj. Medlem af Lokalråd Aarhus Vest og central aktør i forhold til § 115 møder og Beredskabet i Gellerup og Toveshøj

Gitte Krog Centerchef for Aarhus Kommunes HotSpotcenter og centerchef gennem 20 år i Socialforvaltningen i Aarhus Vest. En ledende figur i Gellerupmodellen, Beredskabet, Samvirket og Lokalråd Aarhus Vest

Hans Henrik Lamb Leder af Globus 1, der er et idrætsskolekompleks med multibaner, idrætshal og andre fritidsbeskæftigelser med placering i udkanten af Gellerup. Medlem af Lokalråd Aarhus Vest

Helle Hansen Formand for afdelingsbestyrelsen i Gellerup og sekretær for Samvirket

Jens Winther Konsulent og projektleder ved HotSpotcentret og medlem af Lokalråd Aarhus Vest

Jens Espensen Politikommissær ved lokalpolitiet Aarhus Vest med placering i City Vest i Gellerup siden 2007 og ledende nærpolitibetjent i Gellerup/Toveshøj. Nøglefigur i Gellerupmodellen, Beredskabet, Samvirket og Lokalrådet Aarhus Vest

Jes Jørgensen Børne- og områdechef for Gellerup og Toveshøj og en af de ledende kræfter i Lokalråd Aarhus Vest samt Samvirket, Gellerupmodellen og Beredskabet for Gellerup/Toveshøj

Jesper Jørgensen Konsulent i HotSpotcentret i Aarhus Kommune og nøglemedarbejder i forhold til dokumentation og videreudvikling af "BoSocData – Aarhus Kommunes og Boligforeningers Boligsociale Monitoringsystem".

Klaus Damgård Opsøgende medarbejder ved "Klubberne" i Gellerup

Lone Hedelund Afdelingsbibliotekar ved Gellerup Bibliotek og for projektet Folkeinformation, der ligger fysisk placeret på biblioteket og medlem af Lokalråd Aarhus Vest og Samvirket

Maryam Fereidanian Beboerrådgiver i Toveshøj siden 2007 og ansat af Brabrand Boligforening

Mette Jørgensen Analysekonsulent ved Det Boligsociale Fællessekretariat i Aarhus

Michel Larsen Fritids- og Ungdomsskoleleder i Bispehaven og medlem af lokalrådet Aarhus Vest og Direktionen i Bispehaven

Muhamed Ibrahim Klubpædagog og souschef ved "Klubberne" i Gellerup

Pia Mortensen Leder af det boligsociale arbejde i Bispehaven siden 1995 og ansvarlig i forhold til helhedsplanen for Bispehaven. Medlem af lokalrådet Aarhus Vest og Direktionen i Bispehaven

Rune Utoft Administrationschef, Brabrand Boligforening, der dækker afdeling 4 i Gellerup og afdeling 5 i Toveshøj

Troels Bo Knudsen Medlem og tidligere formand for afdelingsbestyrelse 5 i Toveshøj.

Litteraturliste

- Clausen, Susanne & Djurhuus, Mette & Kyvsgaard, Britta (2009): *Udredning til brug for Kommissionen vedrørende ungdomskriminalitet*, Justitsministeriets Forskningskontor.
- Det Boligsociale Fællessekretariat i Aarhus (2009), *Børn og unges fritidsliv i udsatte boligområder i Århus*,
- Det boligsociale Fællessekretariat i Aarhus (2008), *Beboerundersøgelse i Gellerup og Toveshøj*
- Det Kriminalpræventive Råd (2008), *Lokal forebyggelse af kriminalitet*.
- Jacobs, J. (1961). *The Death and Life of Great American Cities*. New York: Random House and Vintage Books.
- Kriminalpræventiv handlingsplan for Lokalråd Århus Vest (2009).
- Københavns Kommune (2009): *Tryghedsindeks for Københavns Kommune 2009*
- Larsen, Majken Rhod & Bisgaard, Stine & Sigurd, Frederik Mühldorff (2010): *Hotspotmodellen – fælles fodslag for tryggere boligområder*, Center for boligsocial udvikling, www.cfbu.dk.
- LG Insight (2008) *Den kriminalpræventive indsats i Københavns Kommune – vurderinger og anbefalinger*.
- Manchester Crime Reduction Strategy 2008-2011.
- Ministeriet for flygtninge, indvandrere og Integration (2009), *Rapport om marginaliserede børn og unge*, Regeringens arbejdsgruppe for bedre integration. Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration
- Nørgaard, H., (2009), *Evaluering af Integrationsministeriets puljer til forebyggelse af kriminalitet*, Statens Byggeforskningsinstitut.
- Plovsing, J., (2004), *Tørre tal om indvandrere og kriminalitet*. Kronik i Berlingske Tidende 12. dec. 2004.
- Smith, C. A., & Stern, S. B., (1997) *Delinquency and antisocial Behavior: A Review of Family Processes and Intervention Research*, Social service Review.
- Soothill, K. Christoffersen, M.N., M. A. & Francis, B., (2010), *Exploring Paradigms of Crime Reduction - An empirical longitudinal study*. British Journal of Criminology nr. 3.
- Rørdam, Birgitte, (2010), *De skal have travlt og de skal have et netværk*, Socialrådgiveren, 2010, nr. 9, Dansk Socialrådgiverforening.
- Erhvervs- og Byggestyrelsen (2005), *2005-Evaluering af Urbanprogrammet*, lavet af Epinion A/s for Erhvervs- og Byggestyrelsen.
- Varming M. (2001), *Trygge Boligområder - Forslag til kriminalpræventiv renovering*. Det Kriminalpræventive Råd.

Weisburd, David mfl. (2008), *The Effects of Problem- Orientated Policing of Crime and Disorder*, Campbell Systematic Reviews.

Welsh, B. C., & Farrington, D. P. (2008). *Effects of Improved Street Lighting on Crime*. Campbell Collaboration.

Ærø, T. (2003): *Forebyggelse af kriminalitet i boligområder*, By og Byg Dokumentation 051, By og Byg. Statens Byggeforskningsinstitut

Bilag

Bilag 1:

Generelt om kriminalitetsudviklingen i udsatte boligområder

Grundlaget for gennemgangen

Denne gennemgang af anmeldelser af borgervendt kriminalitet i udsatte boligområder er baseret på en opgørelse foretaget af Rigspolitiet, der dokumenterer udviklingen i antal anmeldelser af borgervendt kriminalitet i perioden 2001 til 2009 i de 90 mest udsatte boligområder i Danmark (se bilag 2).

Der fandtes i 2009 150 almene boligområder i Danmark med over 700 indbyggere. Ud af disse er valgt de 90 områder med den største andel beboere uden for arbejdsmarkedet. De 90 områder har tilsammen 187.643 beboere og udgør således ca. 3,6 % af den samlede danske befolkning.

For betragtninger omkring det at anvende anmeldelser af borgervendt kriminalitet som indikator for kriminalitet i et område henvises til kapitel 2 om effekterne af de lokalpræventive tiltag i Gellerup/Toveshøj og Bispehaven.

De 90 udsatte boligområder overfor resten af landet

Ser man de 90 mest udsatte boligområder under ét, viser der sig til at starte med nogle interessante forhold. Selv om det er en ofte luftet påstand, så er den gennemsnitlige anmeldelsesrate i de 90 mest sociale udsatte boligområder ikke højere end landsgennemsnittet. I 2009 var der således på landsplan 51 anmeldelser af borgervendt kriminalitet pr. 1000 indbyggere, mens der i de udsatte boligområder var 46 anmeldelser pr. 1000 indbyggere. Sammenligningen er ikke helt retfærdig, fordi en stor del anmeldelser af borgervendt kriminalitet på landsplan finder sted i be-

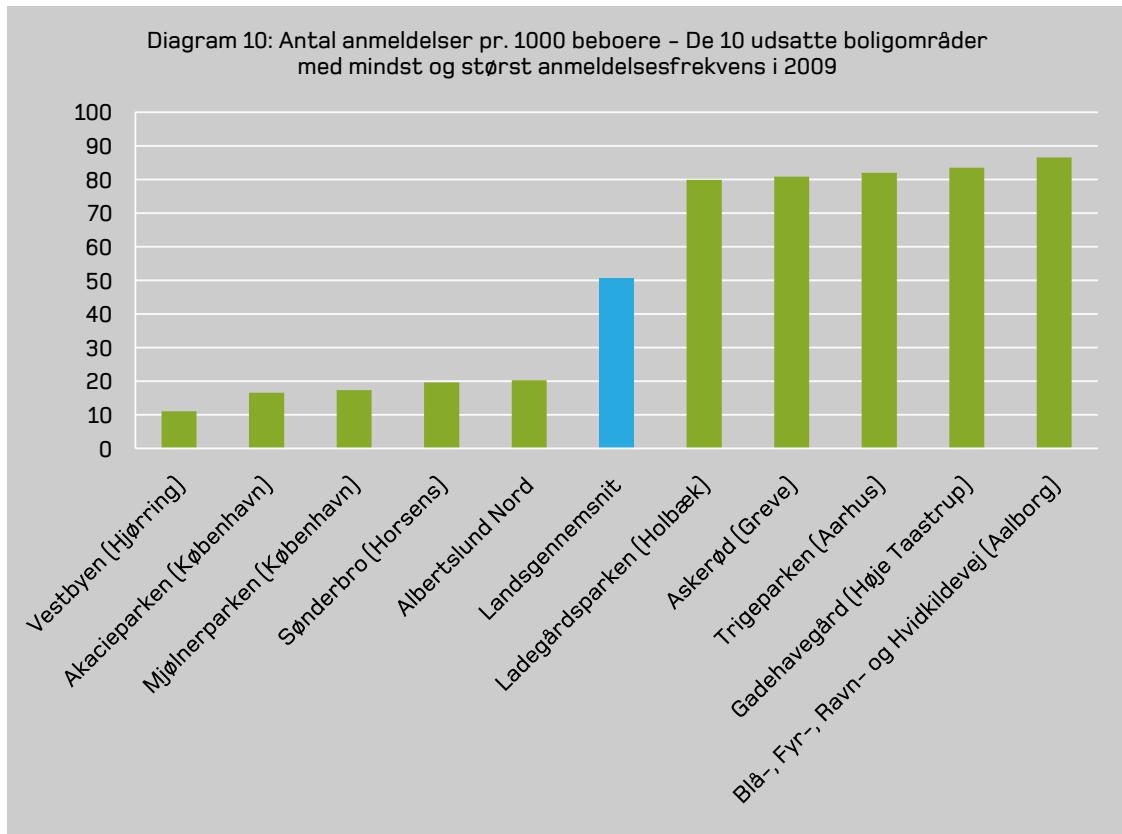
stemte byområder i centrum af de største byer. Disse områder er typisk præget af et aktivt natteliv og turisme, der medfører kraftige stigninger i anmeldelser af bl.a. tyverier og personfarlig kriminalitet. I København gælder det f.eks. områderne omkring Strøget og Hovedbanegården. Disse områder trækker gennemsnittet for anmeldelser på landsplan op, selvom de ikke har noget med ikke-udsatte boligområder at gøre. Sammenligningen burde her være mellem udsatte boligområder og ikke-udsatte boligområder, men det har i denne undersøgelse desværre ikke været muligt at gennemføre denne.

Det antages samtidig i denne undersøgelse, at mørketallet i de udsatte boligområder samlet set ligger højere end landsgennemsnittet. Det skyldes primært, at der her kan antages at være mere udbredt mistillid til myndighederne, og dette forhold skal have for øje, når den officielle anmeldelsesstatistik for de udsatte boligområder sammenlignes med landsgennemsnittet (se nærmere betragtninger om dette i kapitel 2).

Konsekvensen af ovenstående to forhold er, at udsatte boligområder må antages at have en højere faktisk kriminalitetsrate end ikke-udsatte boligområder, men at især mørketallet gør det svært at sige, hvor meget højere den ligger.

Store variationer mellem udsatte boligområder

Alt dette er imidlertid kun set ud fra en gennemsnitsbetragtning. For statistikken dokumenterer først og fremmest, at der er meget store forskelle mellem de udsatte boligområder, når man ser på anmeldelser af borgervendt kriminalitet. Diagram 10 viser de 5 udsatte boligområder med mindst anmeldelsesrate overfor de med 5 med størst anmeldelsesrate. Landsgennemsnittet ses i midten som reference.

Selvom de socialt udsatte boligområder samlet set ikke er plaget af høj kriminalitet, skiller en del områder sig ud ved at have relativt høje kriminalitetsrater. 12 områder har en samlet anmeldelsesrate på over 60 pr. 1000 indbyggere, og med de relativt højere mørketal, er der her markant behov for kriminalitetsreducerende indsatser.

Samtidig må man konstatere, at fred og fordragelighed præger størstedelen af de udsatte boligområder, og at der her ikke er noget særskilt behov for at sætte ind mod den borgervendte kriminalitet.

Mere personfarlig kriminalitet og hærværk i de udsatte boligområder

Typen af borgervendte anmeldelser i de socialt udsatte boligområder adskiller sig imidlertid væsentligt fra landsgennemsnittet. I diagram 11 er anmeldelserne af borgervendt kriminalitet delt op i underkategorier, og det viser sig her, at der er større hyppighed af hærværk og personfarlig kriminalitet i de udsatte boligområder, mens der forholdsmæssigt er væsentligt færre tyveri-anmeldelser. Især den personfarlige kriminalitet udgør her et problem for de udsatte boligområder, men igen er det en mindre del af områderne, der trækker dette gennemsnit op, og det understreger vigtigheden af en fokuseret indsats mod kriminaliteten i udvalgte udsatte boligområder.

Bilag 2:

Anmeldelsesstatistik på landsplan

Antal anmeldelser af borgervendt kriminalitet i 2009 Danmark overfor de 90 mest udsatte boligområder				
Kilde: Rigspolitiet, Center for strategi og udvikling				
Type anmeldelse	Danmark i alt		De 90 mest udsatte boligområder	
	Antal hændelser	Hypighed ifht. antal indbyggere	Antal hændelser	Hypighed ifht. antal indbyggere
Hærværk	39183	0,75%	1608	0,86%
Indbrud i beboelse mv.	86509	1,66%	3032	1,62%
Personfarlig kriminalitet	20127	0,39%	1171	0,62%
Røveri	4020	0,08%	208	0,11%
Sædelighed	2177	0,04%	108	0,06%
Tyveri fra borger	80718	1,55%	1684	0,90%
Tyveri fra personbil mv.	30175	0,58%	774	0,41%
Anmeldelser af borgervendt kriminalitet i alt	262909	5,05%	8585	4,58%
Antal beboere	5202378		187643	

Anmeldelser af borgervendt kriminalitet pr. 1000 beboere	50,54		45,75	
--	-------	--	-------	--

Anmeldelser af borgervendt kriminalitet i de 90 mest udsatte danske boligområder i perioden 2001-2009 (de 90 boligområder med over 700 indbyggere, hvor andelen af beboere uden for arbejdsmarkedet er størst)										
Kilde: Rigspolitiet, center for strategi og udvikling										
Område	Absolut antal anmeldelser i de enkelte år									Antal beboere
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	
Agervang	56	35	62	43	38	26	46	35	40	1.523
Akacieparken	58	29	27	43	50	32	44	24	20	1.202
Albertslund Nord	73	28	35	41	30	24	36	60	34	1.671
Aldersrogade	126	87	126	132	125	141	146	150	178	4.188
Arendalsvej	66	80	69	50	53	57	80	58	53	1.130
Askerød	70	95	118	85	127	124	159	184	122	1.509
Avedøre Stationsby	203	263	229	240	153	229	313	311	263	5.348
Birkegården	55	54	91	33	42	30	32	37	33	836
Birkevænget /Nørrevænget	28	40	40	27	28	20	27	29	48	1.092
Bispehaven	123	116	142	108	137	102	98	126	162	2.450
Bispeparken	21	21	18	33	21	34	38	27	51	1.068
Blå-, Fyr-, Ravn- og Hvidkildevej	116	71	68	110	97	164	164	212	217	2.507
Blågården	136	148	189	221	222	217	264	279	217	3.699
Brøndby Strand	185	265	269	286	313	218	164	228	226	7.370
Byparken/Skovparken	92	89	73	82	93	96	86	90	122	1.611
Charlotteager	47	63	66	83	90	77	76	68	75	1.783
Dianavænget /Heliosvænget	88	70	77	67	65	63	41	42	57	1.302
Ellekonebakken	25	24	43	37	35	46	53	48	36	992
Finlandsparken	76	72	50	58	74	69	45	57	60	2.260
Frederiksholm	131	141	195	157	133	142	141	162	186	3.978
Frydenlund	129	183	215	153	136	98	126	128	104	2.557
Gadehavgård	131	114	106	85	85	102	94	142	185	2.215
Gadelandet /Husumgård	29	33	36	31	40	35	37	32	46	1.083
Gammel Jennumparken	54	70	60	62	50	57	60	53	59	1.587
Gellerupparken	514	403	467	413	268	406	430	433	303	5.965
Grønnedalsparken mv	92	85	46	52	67	65	75	69	63	1.157
Gullestrup	53	46	63	56	28	46	32	49	58	1.111
Havrevej	57	80	98	82	68	75	66	72	67	1.324
Hedemarken	64	88	115	102	96	52	84	121	111	1.769
Helsingør Syd	239	256	224	185	175	238	172	246	277	5.810
Hjortespring	154	200	192	230	166	156	150	130	190	5.142
Houkærsvænget	165	102	60	53	62	74	61	44	48	1.172
Händelsvej	22	45	58	54	24	51	45	52	55	1.425

Høje Kolstrup	60	55	44	68	65	81	30	50	47	1.205
Højstrupvej-kvarteret	121	86	106	71	78	66	78	56	94	1.620
Hørgården	92	54	47	52	63	40	51	45	75	1.394
Jacob Hansens Vej	64	33	30	29	35	30	50	25	53	939
Jægermarken mv	24	30	32	29	40	29	29	35	34	881
Karlemoseparken	40	61	33	46	41	57	56	54	54	1.467
Kongevænget	66	76	55	59	91	38	60	78	79	1.740
Korskærparken	90	143	133	96	91	76	95	70	88	1.869
Korsløkkeparken - Øst	47	54	40	24	20	25	31	25	35	877
Kvaglund	254	152	193	133	136	111	95	127	90	2.411
Kærhaven/Nørager	16	22	21	20	31	31	43	53	41	1.322
Ladegårdsparken	100	58	62	32	31	27	37	39	58	726
Langkærparken	121	120	84	104	73	106	96	84	55	1.998
Lindholm	44	44	40	63	34	24	28	24	49	1.112
Lundevænget /Ryparken II	26	28	22	41	35	44	41	52	40	1.450
Lundtoftegade	89	88	114	102	89	116	126	93	99	2.571
Løget By	96	120	113	130	126	90	59	88	66	1.796
Løvvangen	86	80	78	94	97	64	103	101	84	2.983
Maglehøj	57	41	49	46	41	33	23	29	46	831
Mjølnerparken	21	19	44	117	110	95	113	90	35	2.013
Motalavej	106	93	137	112	64	74	74	102	103	1.962
Munkebo	62	68	42	38	44	51	48	72	41	1.443
Nivåhøj	64	37	73	51	98	36	50	64	63	1.499
Præsteparken /Syrenparken	54	56	52	58	76	54	50	44	47	1.261
Remisevænget	132	126	92	111	89	70	89	102	81	2.668
Resedavej/Nørrevang II	101	154	87	114	72	63	83	92	91	1.692
Ringparken, Slagelse	55	84	86	102	106	71	71	80	111	1.931
Rosenhøj mv	198	153	171	206	173	166	133	143	144	4.167
Rønnebærparken /Æblehaven	67	93	72	77	56	44	53	70	87	1.492
Sallingsundvej m.fl	133	91	78	82	99	97	101	70	88	1.949
Sebbersundvej mv	70	56	49	93	54	59	74	85	52	1.117
Sjælør Boulevard	126	155	131	102	146	107	98	126	130	1.910
Skallerupvej/Saltumvej	77	54	46	47	64	63	74	98	57	944
Skelagergårdene /Hasserisvænget	25	51	30	29	34	47	53	35	30	1.027
Skovvejen/Skovparken	114	132	200	157	109	119	156	245	166	2.440
Solbakken mv	85	100	70	86	166	93	85	68	70	1.430
Stengårdsvej	103	90	78	62	61	56	53	71	66	1.944
Stærmosegårdsparken /Rødegårdsparken	7	17	20	21	13	22	16	12	15	460
Sundparken	79	24	55	36	30	32	38	26	43	1.315
Sydbyen	56	49	51	77	44	62	60	49	45	929
Sønderager /Brændgårdsparken	74	42	56	49	49	38	46	46	34	1.313

Sønderbro	41	32	45	22	21	23	33	36	22	1.118
Sønderpark	58	61	42	62	60	50	45	55	59	1.122
Tingbjerg /Utterslevhuse	268	277	334	379	329	354	302	329	366	6.084
Toveshøj	92	122	154	107	92	126	153	70	109	1.327
Trekanten	157	168	207	154	145	100	134	195	184	3.543
Trigeparken	63	78	50	40	46	51	51	145	81	988
Tåstrupgård	199	213	153	102	124	82	90	91	135	2.452
Varbergparken	125	75	39	37	34	21	50	47	29	929
Vejlby Vest	62	59	60	80	55	71	65	77	57	1.147
Vejleåparken	223	241	203	268	233	181	307	376	258	4.837
Vestbyen, Hjørring	43	41	36	44	27	37	35	33	14	1.264
Vollsmose - Nord	133	128	89	102	118	132	171	171	130	1.468
Vollsmose Syd	141	151	142	165	161	131	125	104	111	3.914
Vollsmose Øst	201	222	237	253	254	299	222	162	204	4.089
Værebros Park	104	102	98	94	77	83	77	85	88	2.830
Århus Vest	245	180	155	181	113	199	215	207	186	4.597

Bilag 3: Anmeldelsesstatistik for Gellerup/Toveshøj og Bispehaven

Anmeldelser af borgervendt kriminalitet i Gellerup/Toveshøj og Bispehaven i perioden 2001-2009 i absolut antal			
Kilde: Rigspolitiet, Center for strategi og udvikling			
Årstal	Anmeldelsestype	Gellerup/Toveshøj	Bispehaven
2001	Hærværk	102	13
2001	Indbrud i beboelse mv.	157	51
2001	Personfarlig kriminalitet	77	19
2001	Røveri	24	2
2001	Sædelighed	4	1
2001	Tyveri fra borger	118	21
2001	Tyveri fra personbil mv.	124	16
2001	I alt	606	123
2002	Hærværk	99	8
2002	Indbrud i beboelse mv.	124	50
2002	Personfarlig kriminalitet	70	14
2002	Røveri	21	1
2002	Sædelighed	10	2
2002	Tyveri fra borger	124	18
2002	Tyveri fra personbil mv.	77	23
2002	I alt	525	116
2003	Hærværk	90	24
2003	Indbrud i beboelse mv.	207	65
2003	Personfarlig kriminalitet	94	11
2003	Røveri	22	0
2003	Sædelighed	7	1
2003	Tyveri fra borger	128	13

2003	Tyveri fra personbil mv.	73	28
2003	I alt	621	142
2004	Hærværk	75	13
2004	Indbrud i beboelse mv.	167	57
2004	Personfarlig kriminalitet	79	9
2004	Røveri	38	5
2004	Sædelighed	3	2
2004	Tyveri fra borger	116	16
2004	Tyveri fra personbil mv.	42	6
2004	I alt	520	108
2005	Hærværk	60	16
2005	Indbrud i beboelse mv.	111	69
2005	Personfarlig kriminalitet	45	8
2005	Røveri	11	7
2005	Sædelighed	10	0
2005	Tyveri fra borger	71	24
2005	Tyveri fra personbil mv.	52	13
2005	I alt	360	137
2006	Hærværk	76	11
2006	Indbrud i beboelse mv.	185	33
2006	Personfarlig kriminalitet	103	15
2006	Røveri	14	4
2006	Sædelighed	4	1
2006	Tyveri fra borger	97	25
2006	Tyveri fra personbil mv.	53	13
2006	I alt	532	102
2007	Hærværk	105	12
2007	Indbrud i beboelse mv.	181	32
2007	Personfarlig kriminalitet	102	20
2007	Røveri	10	3
2007	Sædelighed	8	0
2007	Tyveri fra borger	88	16
2007	Tyveri fra personbil mv.	89	15
2007	I alt	583	98
2008	Hærværk	89	24
2008	Indbrud i beboelse mv.	150	38
2008	Personfarlig kriminalitet	83	11
2008	Røveri	28	0
2008	Sædelighed	9	0
2008	Tyveri fra borger	97	40
2008	Tyveri fra personbil mv.	47	13
2008	I alt	503	126
2009	Hærværk	81	31
2009	Indbrud i beboelse mv.	98	50
2009	Personfarlig kriminalitet	78	20
2009	Røveri	8	3
2009	Sædelighed	5	3
2009	Tyveri fra borger	72	47
2009	Tyveri fra personbil mv.	70	8

2009	I alt	412	162
------	-------	-----	-----

Bilag 4: Socioøkonomisk statistik over Gellerup/Toveshøj og Bispehaven

Boligsocial monitorering - To udsatte boligområder i Aarhus Kommune				
Perioden 2006 -2009				
Kilde: BoSocData – Aarhus Kommunes og Boligforeningers Boligsociale Monitoreringssystem				
Indikator (% af målgruppe)	Årstal	Gellerup/Toveshøj	Bispehaven	Aarhus i alt
Voksne udenfor arbejdsmarkedet i %	2006	57,5	47,9	17,7
	2007	53,2	41,4	16,1
	2008	49,9	39,8	15,0
	2009	50,6	42,0	16,2
0-17 årige børn og Unge med sociale underretninger i %	2006	7,4	7,8	2,4
	2007	9,9	7,8	2,7
	2008	9,4	7,7	3,0
	2009	9,4	8,2	2,9
Kriminalitetssigtede unge i %	2006	8,2	5,9	2,3
	2007	7,8	7,5	2,3
	2008	7,1	8,5	2,2
	2009	6,2	6,7	1,8
Kriminalitetssigtelser pr. ung kriminalitetssigtet i antal	2006	3,1	2,2	2,2
	2007	3,6	2,2	2,1
	2008	2,6	2,8	2,1
	2009	1,9	2,4	1,9
Børn med økonomisk friplads i daginstitution/SFO i %	2007	11,1	9,8	2,4
	2008	37,4	30,8	7,6
	2009	32,9	23,3	6,1
Beboere med udenlandsk baggrund i %	2006	87,6	72,0	12,8
	2007	87,9	71,2	13,3
	2008	87,7	69,7	13,9
	2009	87,6	71,0	14,4
Fraflytninger i % af samlet antal boliger	2008	16,8	15,0	.
	2009	16,9	14,7	.
Andel 18-24-årige udenfor arbejdsmarkedet i %	2006	27,7	15,9	6,4
	2007	20,3	11,1	5,1
	2008	17,2	11,5	5
	2009	19,0	13,3	6,5

(Statistikken er opgjort i månederne Dec. 2006, Dec. 2007, Dec. 2008 og Dec. 2009)

